

**NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**

A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

Nemzetközi Intézet

Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonsági

Tanulmányok Tanszék

Vecsey Mariann

**A mali válság és a nemzetközi fellépés,
különös tekintettel az EUTM Malira**

Diplomamunka

Témavezető:

2013

**NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**

A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

Nemzetközi Intézet

Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonsági

Tanulmányok Tanszék

**FELADATLAP
DIPLOMAMUNKA KIDOLGOZÁSÁHOZ**

Név: Vecsey Mariann Neptun azonosító: s8w90g osztály: LKBV5841M

A 2013/2014. tanulmányi évben a biztonság- és védelempolitika szak végzős mesterképzéses hallgatója részére a diplomamunka kidolgozását a következők szerint engedélyezem:

A diplomamunka címe: A mali válság és a nemzetközi fellépés, különös tekintettel az EUTM Malira

A kidolgozás módja: Írásban és elektronikus formában

Kidolgozandó fő kérdések:

- A mali válság kialakulása
- A konfliktus főbb szereplői és dinamikái
- A francia és az afrikai beavatkozás
- Az ENSZ-misszió
- Az EUTM Mali

Témavezető: Marsai Viktor egyetemi tanársegéd

.....
témavezető

Bírálok:

Budapest, 2013. hó nap

.....
szakért felelős oktató

A bírálók által javasolt osztályzatok:

1.sz. bíráló: () számmal betűvel
2.sz. bíráló: () számmal betűvel

A szakdolgozat osztályzata: : () számmal betűvel

Budapest, 2013. hó nap

.....
záróvizsga-bizottság
elnöke

KONZULTÁCIÓS LAP

Hallgató neve: Vecsey Mariann

Szak, szakirány: Biztonság- és védelempolitika

Diplomamunka / Szakdolgozat címe: A mali válság és a nemzetközi fellépés,
különös tekintettel az EUTM Malira

Konzulens neve: Marsai Viktor

Konzulens beosztása: egyetemi tanársegéd

A szakdolgozatot gondozó intézet/tanszék: Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonsági
Tanulmányok Tanszék

Sorszám	A konzultáció témája	Dátum	Konzulens aláírása
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Budapest, 2013.

.....
hallgató

.....
konzulens

Konzulensi vélemény

Konzulensi vélemény

Bíráloi vélemény

Bíráloi vélemény

Bíráloi vélemény

Bíráloi vélemény

Szerzői nyilatkozat

Alulírott Vecsey Mariann az LKBV5841M tancsoport hallgatója (Neptun kód: s8w90g) büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az „A mali válság és a nemzetközi fellépés, különös tekintettel az EUTM Malira” című, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetközi Intézet Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonsági Tanulmányok Tanszéken benyújtott jelen diplomamunka saját szellemi tevékenységem eredménye, a benne foglaltak más személyek jogszabályban rögzített jogait nem sértik. Ezennel hozzájárulok ahhoz, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetem a diplomamunkám egy példányát a könyvtárban tárolja (elektronikus adathordozón rögzítse), azt mások számára hozzáférhetővé tegye. Hozzájárul ahhoz is, hogy más személyek a diplomamunkámban foglaltakat tanulmányaik, kutatásaik során – a hivatkozási előírások betartásával – felhasználják.

Budapest 2013

a szerző aláírása

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	11
Bevezetés	12
I. A mali válság kialakulása.....	13
I. 1 Mali	13
I. 2 Történeti háttér.....	15
I. 3 A líbiai konfliktus hatásai	19
I. 4 Az északi felkelés.....	22
II. A konfliktus főbb szereplői és dinamikái.....	32
II. 1. Az iszlamisták megjelenése.....	32
II. 2 Külső szereplők érdekei	37
III. A francia és az afrikai beavatkozás	42
III. 1 Operation Serval	42
III. 2 AFISMA.....	52
IV. Az ENSZ misszió	55
V. Az EUTM Mali	58
Összegzés.....	61
Függelék	64
Felhasznált irodalom	68
Könyvek és folyóiratcikkek	68
Internetes hivatkozások	68
Térképek	79
Előadások, interjúk.....	80

Bevezetés

Tanulmányaim során, munkámból eredően, mindig érdeklődtem a különböző konfliktusos területek múltja, a krízis kialakulása és az országokhoz kapcsolódó békeműveleti feladatok végrehajtása iránt. A látókörömbe leginkább azok a műveleti területek kerültek, ahol a Magyar Honvédség is hajtott, hajt végre különböző feladatokat. A legújabb misszió az EUTM Mali, amelyben az első magyar érintettségű váltás 2013 márciusában kezdte meg tevékenységét. Tanulmányaim során hallottam a Maliban kialakult konfliktusról, és Európához való közelsége, illetve új missziós terület volta miatt többen szerettem volna megtudni az ott kialakult helyzetről. Ezért döntöttem úgy, hogy ebben a témakörben fogom megírni a diplomamunkámat.

Dolgozatomat országismertetéssel, majd a mali válság kialakulásának leírásával kezdem, amelyben megvizsgálom a történeti hátteret. Ezt követően bemutatom a líbiai események hatását a Maliban kialakult későbbi helyzetre, majd az ország északi részén kirobbant felkelést és a déli puccsot.

A második fejezetben a konfliktus főbb szereplőit és dinamikáit tanulmányozom. Először leírom az iszlamisták északi megjelenésének következményeit. Ezután szót ejtek a külső szereplők érdekeiről, különös tekintettel Franciaországra.

A harmadik fejezetben a francia és afrikai beavatkozásokat vizsgálom az Operation Serval-ra és az AFISMA-ra való tekintettel.

A negyedik fejezetben leírom az ENSZ misszió, a MINUSMA megalakulásának körülményeit és hatásait a nemzetközi szerepvállalásra. Ebben a fejezetben fogom ismertetni a misszió működését is.

Az ötödik fejezetben az EUTM Mali létrehozását, a misszió feladatait, a nemzetközi és a magyar szerepvállalás alakulását fogom ismertetni.

A kidolgozás során a fő szempontjaim a következők lesznek: megismerni a mali válság kialakulásának körülményeit, a környező országok konfliktusainak hatását az eseményekre; bemutatni a nemzetközi szereplők részvételének okait, érdekeit, különös tekintettel a francia szerepvállalásra; tanulmányozni az ENSZ misszió létrehozását, működését és hatásait; elemezni az EUTM Mali jelenlegi feladatrendszerét, a nemzetközi szereplők hozzájárulásainak alakulását.

I. A mali válság kialakulása

I. 1 Mali

Az országban zajló események megértéséhez szükséges Mali közelebbi megismerése. Az ország Nyugat-Afrikában található, fővárosa Bamako. Jelentősebb városok még Kayes, Koulikoro, Sikasso, Segou, Mopti, Gao, Timbuktu, Kidal.¹ Az ország lakossága 16,3 millió fő, melynek egyharmada városokban él. Több nyelvet beszélnek az országban, ebből a legnagyobb arányban franciát, bambarát, berbert és arabot, a hivatalos nyelv a francia. Az ország területe 1,25 millió km². Az ország északi része sivatagos, dél felé haladva félsivatagos és szavannás területek következnek.²

Mali három éghajlati zónára bontható. A szaharai éghajlatra kevés vagy semennyi csapadékkal, a száhelire, 300 mm-es csapadékatlaggal és a szavannaira 850 mm-es csapadékatlaggal. Az ország éghajlata szubtrópusi. Két évszak váltakozik: a száraz évszak, amely novembertől júniusig tart, és az esős évszak, júliustól októberig. Az előbbi alacsony páratartalom és magas átlaghőmérséklet jellemzi, ezenkívül két különböző jellemzőkkel bíró időszakra bontható. A hideg és száraz időszakra novembertől februárig, illetve a forró és száraz időszakra márciustól júniusig.³ Az esős évszak alacsonyabb átlaghőmérséklettel és 510 mm-es átlagos csapadékeloszlással jár. Az éves középhőmérséklet 16 °C.⁴

Mali nagy része síkság, azonban az északkeleti területeket hegységek tarkítják. Az országot északról Algéria, keletről Nigéria, délről Burkina Fasó és Elefántcsontpart, délnyugatról Guinea, nyugatról Szenegál és Mauritánia határolja. Mali nem rendelkezik tengerparttal. Az ország legfontosabb vízellátója a Niger, amely több mint 1600 km hosszan szeli át Malit. A észak-nyugati területeken folyik keresztül a Szenegál rendszer, mintegy 670 km-en keresztezi az országot.⁵ A mezőgazdasági termelés, halászat és ezzel a mali gazdaság jelentős része szerveződik a folyó menti területekhez. Az ország gazdaságának jelentős eleme a legeltető állattartás is. A hosszú szárazság miatt az

¹ Mali at a glance. <http://www.maliembassy.us/index.php/about-mali/mali-at-a-glance>. Megtekintve: 2013. július 16.

² Mali profile. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13881371>. Megtekintve: 2013. július 16.

³ Mali at a glance. <http://www.maliembassy.us/index.php/about-mali/mali-at-a-glance>. Megtekintve: 2013. július 16.

⁴ Mali climate. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/360071/Mali#toc54973>. Megtekintve: 2013. július 16.

⁵ Mali drainage and soil. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/360071/Mali#toc279091>. Megtekintve: 2013. július 16.

utóbbi években gyengült Mali amúgy is kevésbé jövedelmező gazdasága. (Mali a világ 25 legszegényebb állama közt van.) Főbb exportcikkei a gyapot, az élőállat és az arany.⁶

Az ország gazdasága erős függésben van az IMF hitelektől. Ezt 2012-ben folyósították, hogy csökkentsék a hosszú szárazság, a katonai puccs és az északi felkelés miatt fennálló gazdasági csökkenés mértékét.⁷

Az ország közlekedési hálózata fejletlen. Egy működő, keskenynyomtávú vasútvonala van. Aszfaltburkolatú közutakkal is rendelkezik, de ezek hossza elmarad a földutak hosszától. A Niger folyó nagyobb vízi járművek számára csak az esős évszakban, kisebb eszközök számára egész évben járható. A Szenegál egész évben hajózható Ambidéditől a szenegáli torkolatig.⁸

Mali 16,3 millió fős népessége több népcsoportból tevődik össze. A legnagyobb csoportok a Bambara, Volta, Songhai, arabok és tuaregek, francia népesség, illetve ezeken kívül több kis törzs is él az országban (Dogon). A lakosság összetétele vegyes, de elmondható, hogy az ország északi részében zömében arab, a déli területeken főleg fekete népesség él.⁹ Az átlagéletkor 51-53 év között alakul.¹⁰ A népesség több mint 45%-a 14 év alatti. Az írástudatlanok száma is igen magas, 76%.¹¹

Az ország 90%-a muzulmán, a fennmaradó 10% pedig animista és keresztény vallást gyakorol. A muzulmán népesség nagy része szunnita, amelyre a szúfizmus és a korábbi törzsi vallások is nagy hatással voltak.¹²

Mali hadereje megközelítőleg 7000 fő, amely a következő három elemből áll: hadsereg, légierő, Nemzeti Gárda. Egyes forrásokban hozzászámolják a rendőrséget is. Az országban hivatásos és sorozott katonák szolgálnak. A mali fiatalok 18 évesen vonulnak be, hogy letöltsék egységesen 2 éves sorkatonai szolgálatukat. A GDP 1,9%-át költi az ország a haderőre, a katonák mégis alulfizetettek, elavult felszereléssel dolgoznak. A tiszti kar jelentős része képzetlen és korrupst. Összességében a katonák alulmotiváltak. A 7000 főre apadt létszám is ennek a következménye: igen magas a

⁶ Economy. <http://www.maliembassy.us/index.php/about-mali/business-a-economy/economy>. Megtekintve: 2013. július 17.

⁷ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 2.

⁸ Transportation and telecommunications. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/360071/Mali/54982/Resources-and-power>. Megtekintve: 2013. július 17.

⁹ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 3.

¹⁰ Mali profile. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13881371> Megtekintés: 2013. 07. 16.

¹¹ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 3.

¹² Mali at a glance. <http://www.maliembassy.us/index.php/about-mali>. Megtekintve: 2013. július 16.

dezertálási arány, főleg az északon kitört felkelés időszakában ugrott meg a hadsereget elhagyók száma. Mali történelme során több katonai puccs zajlott le, amely a katonák vezető szerepét biztosította az államigazgatásban, de még ez sem jelentett pozitív változást a haderő számára. Jelenleg folyik a haderő felkészítése és fegyverrendszereinek modernizálása a hatékony hadviselés érdekében.¹³ A kiképzést nehezíti, hogy azzal párhuzamosan éles bevetésekre is sor kerül.

I. 2 Történeti háttér

Mali történelme a XI. századig nyúlik vissza, de a diplomamunka csak a XIX. századtól vizsgálja röviden a történéseket, hiszen ennek az időszaknak az eseményei kapcsolódnak a Maliban jelenleg zajló konfliktushoz.

A franciák a 1898-ban fejezték be a mai Mali területének gyarmatosítását, melyet ezek után Francia Szudánnak hívtak. 1959-ben Szudánnal alakították meg a Mali föderációt, amely egy év múlva szétesett. Az ország véglegesen 1960. szeptember 22-én vált független állammá.¹⁴ A függetlenség elnyerése óta több tuareg felkelés játszódott le az országban. A népcsoport az ország északi, sivatagos részén él, nomád életmódot folytat és 600.000 fős létszámával a teljes népesség 3,5 %-át teszi ki. A teljes tuareg népcsoport több ország területén él, és mintegy 1,5-2 millió főt foglal magába. A gyarmati időkben és később is a Szaharában nagy biztonsággal közlekedő tuaregek kereskedő tevékenységet folytattak, amelynek korábbi profilja a só, arany, elefántcsont, rabszolga és egyéb cikkek szállítása volt. A közelmúltban áttértek a fegyver, illetve drogcsempészetre, valamint közreműködnek a menekültek Algériába, Líbiába vagy egyéb tengerparti országba való szállításában. Már a gyarmatosító franciák is megpróbálták letelepíteni őket és beillesztetni a társadalomba. Elkobozták a tevéiket, megadóztatták a karavánútvonalakat, a férfiak egy részét kényszermunkára fogták vagy besorozták. Meg akarták szüntetni vándorló életmódjukat, földművelésre kívánták őket kényszeríteni és fel kellett szabadítaniuk a rabszolgáikat, ezzel együtt akadályozták a kereskedelmet, így csökkent a tuaregek befolyása is. Mali 1960-ban kikiáltott függetlensége után sem javult a helyzet. A berber származású nomád népcsoportot országhatárok közé akarták szorítani, és tovább akarták folytatni az integrálásukat. Több kormányprogram indult a beillesztésre, de ezt a tuaregek már nem bírták elviselni. A

¹³ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 4.

¹⁴ Mali profile. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13881371>. Megtekintve: 2013. július 16.

feszültség nőtt a nomád népesség és a földművelő népcsoportok, valamint a tuaregek és a Mali kormány között is.¹⁵ Ezek után az északon élő nomád népesség több felkelést indított a kormány ellen, amely mindkét oldalról jelentős áldozatokat követelt.

Az első felkelés, az „Alfellaga”¹⁶ 1963-ban, a függetlenség megszerzése után nem sokkal tört ki. Mali első elnöke, Mobido Keita a szocializmus eszméjével szimpatizálva kezdte el az ország modernizálását. Ebbe a vízióba az iparosítás és a mezőgazdaság fejlesztése tartozott bele, de a továbbra is nomád életmódot folytató tuaregeket haszontalannak találta, akadálynak a modernizációhoz vezető úton. Az északi népességet hasznos polgárrá akarta nevelni. Ekkor indultak meg a beillesztést célzó kormányprogramok. A tuaregektől hasonló szintű kolonizációt vártak el, mint amit Dél-Maliban a franciák elkezdtek. Ez magában foglalta a tőke elkobzását, olyan adókat, amelyek semmilyen hasznos hatással nem rendelkeztek, de az új mali adminisztrátorok általi erőszakot, nyilvános megaláztatást is.¹⁷ A kirekesztett tuaregek tehát kirobbantották első felkelésüket, amely két éven át tartott. A kormány brutálisan verte le a felkelést. Lebombázták a tuaregeket és csordáikat, nyilvános kivégzéseket tartottak, megmérgezték a kútjaikat. Tárgyalásokra nem került sor, a kormányzat úgy gondolta, katonai eszközökkel képes megoldani a helyzetet. A harcokban körülbelül 1000 tuareg vesztette életét, és több ezren menekültek el különböző szomszédos országokba. Az esemény nem keltette fel a világ figyelmét.¹⁸

1968-ban puccs általi kormányváltás történt az országban Moussa Traore vezetésével. Az ő vezetése alatt tovább folytatódott a nomád-ellenes politika. Habár egy tuareg miniszter képviselte a népcsoportot a kormányban, az északi területeken katonai közigazgatást vezetett be, amely 1972 és 1973 során még pusztítóbbá vált. 1970-1987 között további nehézségeket okozott a rendkívül aszályos időszak. A csordák pusztulása miatt sok fiatal hagyta el Malit, és a környező országokban, Nigerben, Burkina Fasóban, Mauritániában, Líbiában telepedett le ideiglenesen menekülttáborokban, mert így volt egyszerűbb segélyhez jutni. Éveken át tartott az önkéntes száműzetés, amely alatt

¹⁵ Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dSPACE.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 3.

¹⁶ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 7.

¹⁷ Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dSPACE.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 33-34.

¹⁸ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 8.

megalakult az Azawadi és Adrari Tuareg Felszabadítási Mozgalom. A szervezet célja a tuareg Azawad létrehozása lett.¹⁹

Az aszályos időszakban egyes tuareg csoportok beköltöztek a városokba, így már nem voltak annyira elszigeteltek. Megnyíltak előttük olyan lehetőségek, amelyek addig soha: segélymunkásokkal léptek kapcsolatba, NGO-k által vezetett fejlesztési programokat vittek a térségbe. A Traore rezsim azonban a segélyek nagy részét az amúgy is fejlettebb déli országrészben osztotta szét, a hozzá hűséges törzsek, népcsoportok között, míg a tuaregekkel szemben tovább folytatta kiközösítő politikáját.²⁰

A második felkelés 1990. július 28-án tört ki. Jelentős szerepet játszott benne az Ansar Dine²¹ jelenlegi parancsnoka, Iyad Ag Ghali. A harcok Mali észak-keleti részén kezdődtek. Miután megtámadták Tideremen katonai bázist és Mélaka városát, szeptemberben Tuxemene mellett megsemmisítettek egy 200 fős katonai egységet. Ez elősegítette a felkelők létszámának megnövekedését, mivel a sikerek után mind több fiatal csatlakozott a tuaregekhez. A felkelők ez alkalommal mintegy 3000 főt számláltak, amely duplája az első felkelésben résztvevők számának, illetve magasabb fokú szervezettség jellemezte a fegyvereseket. Támogatást is kaptak, Líbia modern orosz kézfegyverekkel látta el a felkelőket. A mali fegyveres testületek ezzel szemben összesen is csak alig 10 000 főt adtak ki, elavult fegyverekkel és motiváció nélkül próbálták meg leverni a felkelést. A tuaregek kezdeti sikereire véres megtorlás volt a válasz, és több száz civil áldozatot szedett a kormányerők bosszúja. Többeket korbácsoltak meg, és nyilvános kivégzéseket is tartottak. Ismét elkezdték kiirtani a tuaregek csordáit. Ez azonban már nemcsak a tuaregeket bősztette föl, hanem az egész arab társadalmat. A kormány ekkor ébredt rá, hogy nem lesz képes katonai erővel megállítani a felkelőket, ezért Algéria segítségével tárgyalóasztalhoz ültették a tuaregeket. 1991. január 6-án kötötték meg az első békeszerződést. A szerződés magában foglalta a tűzszünet tényét, a felkelők visszavonulását, a katonai kormányzat megszüntetését és az északi területek nagyobb politikai önállóságát, valamint fejlesztését. A szerződésben az állami költségvetés 47,3%-át ígérték oda Mali északi

¹⁹ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 8.

²⁰ Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dspace.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 38.

²¹ Iyad Ag Ghali 2011- ben hozta létre az iszlamista terrorszervezetet. <http://www.dw.de/mali-islamist-group-ansar-dine-on-us-terror-list/a-16692076>. Megtekintve: 2013. július 20.

területeinek.²² Fontos elemet jelentett a tuareg népcsoport bevonása a nemzeti haderőbe. A szerződést azonban nem tartották be maradéktalanul.²³ A konfliktus a szerződés be nem tartása miatt folytatódott, a tuaregek kényszerűségből felélték a szárazság miatt amúgy is megcsappant készleteiket és ismét sokan kerestek menedéket a mauritániai menekülttáborokban. A tuaregek mellett Bamakóban 1991-ben egy demokratikus szerveződés kezdett tüntetni. A katonák szétverték a tüntetést, és közel 300 embert öltek meg.

1991. március 26-án sor került a következő kormányváltásra, ismét puccs által. A puccs vezetője ez alkalommal Amound Toumani Touré hadnagy volt. Ezt követően 1992-ben demokratikus választásokat tartottak Maliban. Az új kormányfő Alpha Oumar Konaré lett. Többpárti rendszer létesült az országban, elkezdődött a demokratizáció. Konaré megkezdte a tárgyalásokat a tuaregekkel egy új békeszerződésről, amelyet 1992. április 11-én kötöttek meg. Hivatalosan ezzel zárult le a második felkelés. Ez a békeszerződés ugyanazokat az elemeket foglalta magába, mint az első. Ezt a békeszerződést a következő években komolyan vették, elkezdődött a kezdeményezések beváltása, de az északi régióban a békejavaslat dacára nőtt a feszültség. A tuareg népesség is két részre szakadt, az önálló tuareg állam megalapítását szorgalmazó tradicionalistákra és a Mali kormányhoz hű haladókra. Ez elszórt erőszakos cselekményekhez vezetett az északi területeken. 1994-ben a haladók a Mali haderő segítségével megszerezték a vezető szerepet az északi térségben, amely a harcok fokozódásához vezetett.²⁴ Ezután 1996-ig, a harmadik békeszerződés megkötéséig folyamatosan voltak harcok a három megalakult tuareg szervezet, az Azawadi Népi Mozgalom, a Népfront Azawad Felszabadításáért, továbbá a Forradalmi Hadsereg Azawad Felszabadításáért, valamint a katonák, illetve a szervezetek és a helyi lakosság között is. A békeszerződést március 27-én kötötték meg, és ez alkalommal megszűntek a harcok is. A szerződés létrejöttét követően kezdték el visszatelepíteni a mauritániai menekülttáborokból a tuaregeket. Az északi országrészben beruházásokba kezdett a

²² Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dSPACE.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 40.

²³ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 8-9.

²⁴ Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dSPACE.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 47.

kormány, az itt élők iskolákat, egészségügyi intézményeket kaptak, kutakat fúrtak nekik. Az időszakot azonban ismét egy katonai puccs zárta le.²⁵

2002-ben Konarét leváltotta Amound Toumani Touré. Az ő politikája ismét marginizálta a tuaregeket. A 2001. szeptember 11-i terrortámadás után Mali az USA szövetségeseiként meghirdette a régióban a terrorizmus elleni harcot. A mali katonák terrorellenes kiképzést kaptak, és ebben jelentős szerep jutott a tuaregeknek is mint sivatagi környezethez hozzászokott népcsoportnak.²⁶ 2006-ig elszórt, de egyre nagyobb intenzitású támadásokkal kellett szembenéznie a berber származású népcsoportnak a csempészek miatt. A régiót ismét elhanyagolta a kormány, így 2006 után a harcok egyre intenzívebbek lettek, a tuaregek egy része csatlakozott az Al-Kaidához. A nomádok képviselői az 1992-es szerződésben foglaltak teljesítését követelték. A tuaregek visszavonultak a Tigharghar hegységbe, ahová a mali fegyveres erők már nem követték őket. Bamako Algéria segítségét kérte az újabb béketárgyalások megindításához, melynek eredményét 2006. július 4-én írtak alá. Ez a második szerződés megújítása volt, ugyanazokkal az ígéretekkel az északi régió fejlesztésére, a tuareg katonák integrálására, a kormányerők visszavonására. A lázadók egy csoportja azonban bizalmatlan maradt és tovább folytatta a harcot a kormányzat ellen. 2009-ben ezzel a csoporttal is békeszerződést kötöttek. Az ötödik szerződés betartására erőfeszítéseket tettek, jelentősen csökkentették az északon állomásozó kormányerők létszámát. 2011-ben a mali kormány jelentős összeget kapott az északi régió fejlesztésére, ennek ellenére semmi sem változott a területen, így a tuaregek megint harcokba kezdtek. A kormány válasza ismét jelentős katonai erők északra vezénylése volt. Az öt békeszerződésben foglalt fejlesztések közül az évtizedek alatt alig valósult meg valami, amely komoly alapot adott a 2011-es nagyarányú felkelés kirobbanásához.²⁷

I. 3 A líbiai konfliktus hatásai

Az 1970-es évektől kezdődő rendkívül aszályos évtizedek miatt Maliból elvándorolt egy jelentős tuareg népesség. Ők a környező országokban, Nigerben, Líbiában, Burkina Fasóban, Mauritániában telepedtek le és élvezték a városi lét előnyeit, vagy menekülttáborokban folytatták az életüket. Sokan Malin belül vándoroltak el és feladták

²⁵ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 11.

²⁶ A Trans-Saharan Counter-Terrorism Partnership program keretein belül kaptak kiképzést.

²⁷ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 11-12.

a nomád pásztorkodást. Ezen felül egy többezer fős csoport vándorolt Líbiába, ahol a városi körülmények kiélvezése mellett a férfiak zsoldosként kerestek megélhetést. Így több ezer tuareg került Gaddafi hadseregébe.²⁸ Az itt kiképzett, sivatagi hadviselésben jártas katonákkal Gaddafi különböző felkeléseket támogatott a környező országok destabilizálására. A tuaregek ezekkel a harcokkal érdemelték ki Líbia támogatását az anyaországukban, Maliban és Nigerben. Tehát azzal együtt, hogy katonai kiképzést kaptak, jelentős harci tapasztalatot, fegyvereket és támogatást is szereztek Gaddafi Líbiájától a Maliba való visszatérésük előtt.²⁹ A megszerzett tapasztalataikat tovább bővíthették a 2011-ben, Líbiában bekövetkezett események során.

Líbia részese volt az Arab Tavasz eseményeinek. A tunéziai forradalom sikere és az egyiptomi elnök, Hosni Mubarak bukása után az országban 2011. február 14-én kezdődtek meg az először békésnek induló tüntetések a Gaddafi rezsim ellen. A tüntetések hamarosan egyre erőszakosabb cselekményekkel folytatódtak, a hónap végére felkeléssé alakultak és március elejére polgárháborús állapotok uralkodtak az országban, ami már a nemzetközi közösség figyelmét is felkeltette. Az ENSZ és az Európai Unió februárban fegyverembargót vezetett be az országgal szemben, befagyasztott több Gaddafihoz köthető bankszámlát, és utazási tilalmat vezetett be Gaddafival és családjával szemben.³⁰

Február 21-én kezdődtek meg a harcok a felkelők és a Tripoliban állomásozó kormányerők között. Bengáziban 2011. február 27-én létrehozták a Gaddafi-ellenes Átmeneti Nemzeti Tanácsot. Ekkor még a kormányerők képesek voltak hatékony válaszlépéseket tenni, és a felkelők által elfoglalt területek nagy részét vissza tudták foglalni. A líbiai reguláris erők és a kormányoldal által szervezett zsoldos egységek, és humanitárius szervezetek képviselői szerint a felkelők is, olyan mértékben sértették meg az emberi jogokat, hogy azt mind a nyugati, mind az arab országok sérelmezték. Erre adott válaszként márciusban az ENSZ BT elfogadta az 1973-as számú határozatot, amely repülési tilalmat vezetett be Líbia légterében és felhatalmazást adott a tagállamoknak a civil lakosság védelmére. Az Operation Unified Protector NATO művelet több tagállam részvételével 2011. március 31-én vette át a légi műveletek

²⁸ Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali - Tuareg Livelihood. <http://dspace.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18. p. 38-39.

²⁹ Ruben Koops: Libya: Tuaregs Lend Gaddafi a Hand. <http://allafrica.com/stories/201109071329.html>. Megtekintve: 2013. augusztus 21.

³⁰ The CNN Wire Staff: A timeline of the conflict in Libya. <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/08/18/libya.timeline/index.html>. Megtekintve: 2013. augusztus 23.

irányítását az addigi alkalmi koalíciós – francia, brit, amerikai – erőktől. Augusztus végére a NATO erők támogatását élvező és arab országoktól érkező pénzügyi támogatással rendelkező felkelők jelentős fölényben kerültek, de a kormányerők Szirt városánál ismét ellenállásba kezdtek. Az új kormány fegyveres erői 2011. október 20-án foglalták el Szirt városát. A város bevétele Gaddafi és több, vele harcoló vezető halálát jelentette.³¹ Az Átmeneti Nemzeti Tanács 2011. október 23-án jelentette be Líbia felszabadulását.

Líbiában jelentős tuareg népesség élt a líbiai polgárháború kitörésekor, több mint 500 ezer fő. Az ő életükre is hatással volt a Maliból menekült tuaregek részvétele a líbiai eseményekben. A Gaddafi rezsim ellen lázadók a berber származású, eredendően Líbiában élő népességet megfélemlítették, több embert megkínóztak vagy megöltek, és több mint 500 főt elkergettek az országból.³² A harcok befejeztével a menekülésre kényszerített népesség ugyan visszaköltözött az országba, de az ellenséges bánásmód egy újabb elvándorlási hullámot eredményezett, ezúttal nem fegyvertelenül, a déli országok felé, főként Maliba és Nigerbe. Így nemcsak a korábban onnan elvándorolt, a 2011-es események tapasztalatai után mondhatni veterán népesség indult meg felfegyverezve Mali felé, hanem a líbiai tuareg népesség egy része is. A volt zsoldosok, és katonák fegyverarzenáljukat még Gaddafitól kapták, amely jól illeszkedik a volt líbiai vezető szellemiségéhez, aki életében sok lázadást támogatott a háttérből olyan afrikai országokban, mint Mozambik, Zimbabwe, Namíbia, Eritrea, Csád, Angola és Bissau-Guinea.³³

Azon országokba, amelyek a Szaharában rendelkeznek jelentősebb határokkal, a határőrizet óriási problémát jelent. Ezek közé az országok közé tartozik Líbia és Mali is, több ezer kilométeres lezárhatatlan határszakaszaival. Líbia próbálkozik egy árokrendszer kiépítésével, de egyelőre a földi határvédelem sikertelen, drónokat vetnek be határfigyelésre. Mali északi részén teljesen ellenőrizhetetlen a határvonal, így ezeken a területeken nemcsak az emberek áramlanak ellenőrizhetetlenül egyik országból a

³¹ Besenő János: „Arab Tavasz”-politikai rendszerváltás az észak-afrikai arab államokban.

<http://www.kul-vilag.hu/2011/04/besenyo.pdf>. Megtekintve: 2013. augusztus 12. p. 6-7.

³² Sarra Grira: Tuareg minority flees Libya, fearing attacks by anti-Gaddafi fighters.

<http://observers.france24.com/content/20110902-tuareg-minority-flee-libya-fearing-attacks-anti-gaddafi-fighters-algeria-mercenaries>. Megtekintve: 2013. augusztus 20.

³³ Adam Nossiter: Qaddafi's Weapons, Taken by Old Allies, Reinvigorate an Insurgent Army in Mali.

http://www.nytimes.com/2012/02/06/world/africa/tuaregs-use-qaddafis-arms-for-rebellion-in-mali.html?pagewanted=all&_r=0. Megtekintve: 2013. augusztus 14.

másikba, hanem a fegyverek is.³⁴ A közel 3000 északról beáramló tuareg nemcsak a harci tapasztalatát hozta magával az Arab Tavasz országaiból és más területekről, hanem jelentős fegyverkészleteket is, amelyek Mali északi, sivatagos részein lettek felhalmozva különböző rejtékhelyeken.³⁵

I. 4 Az északi felkelés

Az évtizedeken keresztül tartó, szinte folyamatosnak mondható béketárgyalások a tuaregek és a kormány között nem hoztak eredményt: habár szerződéskötésekkel zárultak, ezeket a szerződéseket a kormány vagy nem is akarta, vagy nem volt képes teljesíteni. Az utolsó, sorban az ötödik, 2009-es békeszerződés létrejötte után a kormány erőfeszítéseket tett a végrehajtásra, északról kivonta a haderő egy részét, továbbá szervezett egy speciális tuareg egységet és hozzájárult a két éve líbiai száműzetésben lévő tuareg vezető, Ibrahim Ag Bahanga hazatéréséhez is. 2011-ben az EU, a Világbank és az ENSZ Fejlesztési Alap pénzügyi támogatásával létrejött egy a mali kormány által jóváhagyott, 65 millió USD összegű fejlesztési program, amely az északi területek modernizálását célozta meg. A fejlesztési program azonban kudarcot vallott, semmilyen változást nem hozott a térségben, és tovább folyt a tuaregek szegregációja. Emiatt elszórt erőszakos események történtek az északi régióban. A mali kormányzat reakciója a cselekményekre az volt, hogy ismét fegyveres erőket vezényelt a térségbe. Az összecsapások ennek hatására folyamatossá váltak a tuaregek és a kormányerők között. Ezek az elszórt események készítették elő az északi felkelés kitörését. Ekkor a nemzetközi közösség még nem követte figyelemmel az eseményeket.³⁶

A Gaddafi bukása után Líbiából hazatérő, felfegyverzett tuaregek azonnal reagáltak az északon kialakult helyzetre: a segítségükkel az Azawad-i Nemzeti Mozgalomból 2011 végén megalakult az MNLA.³⁷ A szervezet ennek megfelelően főként a Líbiából hazatért és az 1990-es és 2006-os évek felkeléseiben részt vett veteránokból, valamint további önkéntesekből áll. Az MNLA katonai rangidőse egy Líbiában szolgált, Maliból

³⁴ Chris Stephen, Aufa Hirsch: Libya faces growing Islamist threat.
<http://www.theguardian.com/world/2013/apr/28/libya-mali-islamist-violence-tripoli?INTCMP=SRCH>.
Megtekintve: 2013. augusztus 12.

³⁵ Aufa Hirsch: Northern Mali still unstable despite French intervention.
<http://www.theguardian.com/world/2013/apr/28/northern-mali-unstable?INTCMP=SRCH>. Megtekintve:
2013. augusztus 12.

³⁶ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 12.

³⁷ Nemzeti Mozgalom az Azawad Felszabadításáért-Mouvement National pour la Libération de l'Azawad.

elszármazott tiszt, Mohammed Ag Najm lett.³⁸ A másik ismert vezetője Algabassn Ag Intallah. Az MNLA saját bevallása szerint 10.000 fő fegyveresből áll, de valójában a tuareg szerveződés több kisebb, egymással vetélkedő, más-más ideológiát követő csoportból tevődik össze. A harcok megkezdése előtt főleg a segélyek megszerzése, csempészet és korrupció volt a profilja a szervezetnek. A közös ellenség megjelenésével jutottak csak egyezsége ezek a csoportok és a szervezet fő célja a tuareg autonómia elérése, majd a harcok előrehaladtával az önálló tuareg állam, Azawad³⁹ létrehozása lett.⁴⁰

Az északi felkelés indító mozzanata az MNLA által 2012. január 17-én végrehajtott művelet volt, mellyel a szervezet fegyveres erői elfoglalták Menakát, majd támadást indítottak más városok és a térségben állomásozó kormányerők ellen. Január 26-án a Bamakótól 600 km-re, északkeletre lévő Lere városát ellenállás nélkül szállták meg a felkelők. A megérkezésük előtt vonták ki a településről a mali katonákat.⁴¹ Innentől kezdve folyamatos volt azokra a településekre az előrenyomulás, ahonnan kivonták a kormányerőket. A harcok elején megindult a menekültáradat a környező országokba, főleg Nigerbe, ahová 10.000 ember érkezett hirtelenjében felállított menekülttáborokba. Mauritániában 3.500 fő keresett menedéket.⁴² Az országot elhagyók száma február közepére elérte a 60.000 főt. Február közepén a mali kormány még kezelhetőnek tartotta a felkelést, bár már feltételezhető volt, hogy iszlamista csoportok is rákapcsolódtak a tuareg csoportokra. Ekkor még az áprilusra tervezett választások elhalasztását sem tartották szükségesnek, ez volt a lázadás leverésének határideje.

Az északi felkelés sikeréhez hozzájárult a kezdeti harcok eredményessége és az a tény, hogy a sivatagi hadviselésre felkészített és felszerelt csoportok tuareg többségűek voltak tuareg parancsnokokkal, így az északi felkelés megállítására küldött négy különleges egységből három csatlakozott a felkelőkhöz. Ezenkívül más alakulatoktól is váltak ki tuareg katonák, akik a továbbiakban a felkelők oldalán kapcsolódtak be a

³⁸ Mossa Ag Attaher: They are not mercenaries. <http://www.mnlamov.net/english.html?start=4>
Megtekintve: 2013. szeptember 10.

³⁹ Az Azawadi Köztársaság a tuareg elképzelések szerint a teljes népcsoportot magába foglaló önálló állam. Területe Mali és Burkina Faso északi részéből, Niger észak-nyugati területeiből, Líbia dél-nyugati csücskéből és Algéria dél-keleti tartományaiból álló, közel 2 millió km².

⁴⁰ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 12.

⁴¹ Tiemoko Diallo, David Lewis: Mali rebels push south to open third front-sources. <http://www.reuters.com/article/2012/01/26/mali-fighting-town-idUSL5E8CQ40020120126>. Megtekintve: 2013. szeptember 11.

⁴² Ben Harding: Heavy weapons rattle northern Mali town, thousands flee. <http://www.reuters.com/article/2012/02/04/us-mali-rebels-attack-idUSTRE8130H920120204>. Megtekintve: 2013. szeptember 11.

harcokba. A felkelés oldalára áttért katonák száma elérte az 1.600 főt, megerősítve mindazokkal a fegyverekkel, amelyeket el tudtak vinni magukkal.⁴³

Az ország déli részében, 2012. március 22-én végrehajtott puccs is inkább a felkelés érdekeit szolgálta, bár célja az volt, hogy nagyobb mértékű katonai beavatkozást érjen el az északi eseményekbe 2012. március 22-én, egy hónappal a meghirdetett parlamenti választások előtt, a Bamakótól 20 km-re északra levő Kati laktanyában zendülés indult. Ez az esemény a későbbiekben teljesedett ki, mint katonai hatalomátvétel. A puccs indítókai az északon egyre kezelhetetlenebbé váló felkelés katonai szempontból való elhanyagolása, a katonai vezetés tehetetlensége, az északi laktanyákban elfogott és meggyilkolt katonákért való bosszú, valamint a korrupt kormányzat megdöntése volt. A katonákat kevés felszereléssel, ellátás nélkül vetették harcba a felkelők ellen az északi területeken, és ennek a felkészületlenségnek az eredménye volt a kezdeti sikerein felbuzdult tuareg lázadók csoportjának növekedése, folyamatos előrenyomulása. Az utánpótlás és a felszerelés elégtelensége, továbbá az alulfizettség a felkelés kitörésétől folyamatosan csábította a katonákat a dezertálásra, amelynek eredményeképpen a haderő létszáma egyre kisebbre zsugorodott. Az északon kitört harcokkal egyidejűleg volt az első nagy dezertálási hullám, a tuareg származású katonák elhagyták a fegyveres területeket, ami azt eredményezte, hogy a mali haderőnek a továbbiakban nélkülöznie kellett a sivatagi hadviselésben jártas katonai alegységeit.⁴⁴

A puccsot, amely megdöntötte az Amound Toumani Touré által vezetett mali kormányt, alacsonyabb rendfokozatú tisztek vezették. A katonák birtokukba vették az elnöki palotát, miután Touré és kísérete elhagyta a rezidenciát. A puccsisták megalakították a Nemzeti Bizottság az Újjáépítésért, a Demokráciáért és az Államiság Visszaállításáért szervezetet, amelynek szóvivője, Amadou Konaré főhadnagy az állami televízióban olvasta fel közleményében, hogy a katonák átvették az ország irányítását. Ezenkívül bejelentette, hogy a katonai kormányzat vissza kívánja adni a hatalmat egy demokratikusan megválasztott kormánynak, amint Mali újra egységes lesz, és integritását nem fenyegetik. Az erőszakosan leváltott elnök bujkálni kényszerült, feltételezések szerint egy hozzá hű alakulat laktanyájában kapott menedéket. A létrehozott bizottság elnökeként Amadou Haya Sanogo századost nevezték meg, aki felfüggesztette az alkotmányt. A puccs vezetőjeként is őt nevezték meg. Katonai

⁴³ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_1.pdf. Megtekintve: 2013. május 21. p. 4.

⁴⁴ Besenyő János: 2013. p. 13.

pályafutását sorállományú harcosként kezdte. Később a Bamakótól nem messze lévő katonai akadémián szerzett diplomát. 2011 októberéig a koulikoroi Összfegyvernemi Katonai Akadémián volt angol tanár. Októberben a tantestületet elbocsátották, és áthelyezték Katiba, mert a kiképzés során öt tisztjelölt vesztette életét. Pályafutása korábbi szakaszában Sanogo többször járt az Egyesült Államokban különböző katonai képzéseken. 2004-ben és 2007-ben Texasban részt vett angol instruktori tanfolyamon, majd 2008-ban Arizonában elvégzett egy felderítő-tanfolyamot. Elvégzett egy tengerészgyalogos tanfolyamot is Virginiában, majd 2010-ben az Alap Lövész Tiszti Tanfolyamot Georgiában. Az amerikai tanfolyamokon kívül részt vett nemzetközi katonai csúcstalálkozókon, többek között egy terrorellenes találkozóon Marokkóban. 2001. szeptember 11-ét követően Mali az Egyesült Államok oldalán szállt harcba a terrorizmus ellen. Ezért Washington és Párizs pénzügyi és katonai támogatásával megkezdte a mali haderő kiképzését, amely a terrorellenes harcokra és a szervezett bűnözés, ezen belül is a drogkereskedelem visszaszorítására irányult. Az ország földrajzi adottságait és a csempésztvonalak helyét figyelembe véve a sivatagi körülmények közötti harcászat került előtérbe. A majdani katonai hatalomátvétel vezetője ezen a kiképzésen is részt vett.⁴⁵

Sanogo százados a márciusi puccsot, majd lemondását követően folyamatosan hatással volt az országban történő belpolitikai eseményekre. A 2013-ban megtartott parlamenti választások után, augusztus 14-én Sanogót négycsillagos tábornokká léptették elő, ezzel előkészítve nyugdíjba vonulását.⁴⁶

A puccsnak halálos áldozata nem, csak sérültje volt. A puccsban résztvevő katonák a lakosság elmondása szerint a benzinkutakat fosztogatták üzemanyagért. Ez olyan méreteket öltött, hogy a puccs másnapján már nem lehetett üzemanyagot fellelni a fővárosban. A lakosság egy része még így is a lázadó katonák oldalán állt. A puccs hatása az északi eseményekre kikövetkeztethető az MNLA szóvivője által tett bejelentésből, amelyben közli, a szervezte ki fogja használni a déli káoszt, hogy minél több területet szerezzen.⁴⁷

⁴⁵ Serge Daniel: Mali's Amadou Sanogo heading junta. <http://www.news24.com/Africa/News/Mali-Sanogo-head-junta-20120325>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁴⁶ Tiemoko Diallo: Mali coup leader removed as head of military reform. <http://www.reuters.com/article/2013/08/29/us-mali-army-sanogo-idUSBRE97S0LK20130829>. Megtekintve: 2013. augusztus 30.

⁴⁷ Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers say they have seized power in Mali. <http://www.reuters.com/article/2012/03/22/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120322>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

A puccs nem állította helyre a megrendült ország biztonsági helyzetét. A katonai kormányzat, főleg a szervezetlensége miatt, nem bírta sem a népesség, sem a katonaság teljes körű támogatását. Így a várt normalizálódás helyett ismét csak nőtt a térség instabilitása. Március 24-én Sanogo meghirdette társadalmi párbeszéd programját az összes mali állampolgár részére, de ez a program kudarcot vallott.⁴⁸

A katonai hatalomátvételt a nemzetközi közösség nem fogadta el, ami azt eredményezte, hogy Kanada megszüntette a segélyszállítmányokat az országba, továbbá Mali Afrika Unió tagságát is felfüggesztették. Ezeken az intézkedéseken kívül az ECOWAS felszólította tagállamait, hogy zárják le határaikat és ne kereskedjenek semmilyen módon Malival. A nyugat-afrikai szervezet ezen lépése demonstrációra készítette Bamako lakosait, és több ezer főre dagadt tömeg tüntetett a katonai junta ellen.⁴⁹ Az ECOWAS nyomására Armadou Toumani Touré, a korábbi államelnök és Armadou Haya Sanogo, a puccs vezetője lemondott minden hatalmáról és Dinounounda Traorét, a korábbi Parlamenti szóvivőt választották ideiglenes államelnöknek, amíg az új parlamenti választások le nem zajlanak. A 2012 augusztusában hatalomra került új kormány azonban nem kapta meg a népesség támogatását és nem is tudta megszilárdítani a hatalmát az országban. A felkelés leverésére tett lépések még mindig erőtlének voltak, és a katonák ellátásának, utánpótlásának helyzete sem változott. A civil és a katonai vezetés között folyamatos volt a feszültség. A puccsban résztvevő katonák Sanogo lemondásával egyidejűleg amnesztiát kaptak.⁵⁰

Április közepén megkezdődött egy letartóztatási hullám, amely a megdöntött Touré adminisztrációhoz tartozó személyeket érintette, megközelítőleg 22 főt. A letartóztatottak között szerepel a korábbi miniszterelnök, Modibo Sidibe, a korábbi védelmi miniszter, Sadio Gassama, az előző kormányzat vezérkarfőnöke, Amadou Cissoko tábornok, és egy befolyásos üzletember, Bani Kante, aki az előző kormányzatot látta el befektetési tanácsokkal. A mali csendőrség tábornokának nyilatkozata szerint a letartóztatottak ügyét illetékes szervek vették kézbe, de nem közölte az ellenük emelt

⁴⁸ Martin Vogl, Michelle Faul: Mali Coup: Amadou Sanogo, Coup Leader, Says He Is Firmly In Control. http://www.huffingtonpost.com/2012/03/24/mali-coup-amadou-sanogo_n_1376983.html. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁴⁹ Alison Williams: Malians stock up before anti-junta sanctions bite. <http://www.reuters.com/article/2012/04/03/us-mali-idUSBRE8320KD20120403>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁵⁰ Besenyő János: 2013. p. 13.

vádakat.⁵¹ Ilyen atrocitás később csak december 12-én következett be, amikor katonai rendészek elfogták és lemondásra kényszerítették Cheikh Modibo Diarra miniszterelnököt.⁵²

Április 8-án Sanogo bejelentette, hogy napokon belül felállításra kerül az ideiglenes kormány.⁵³ Az ideiglenes köztársasági elnök megnevezésekor az ECOWAS-szal történt megállapodás ellenére Sanogo visszautasította a katonai junta félreállítását, és kijelentette, hogy nem hajlandó támogatni az általa kijelölt civil kormányzatot.⁵⁴ Egyes források szerint Sanogo újabb hatalomátvételt tervezett az ideiglenes elnök törvény által meghatározott 40 napos mandátumának lejártá után.⁵⁵ Az elnök április 12-én tett esküt, és 5 nappal később nevezte meg Cheikh Modibo Diarra volt NASA asztrofizikust, mint ideiglenes miniszterelnököt. Az új kormány tagjait április végén nevezték ki.⁵⁶

Mint említettük, az MNLA szóvivője a 2012. márciusi puccs után bejelentette, hogy ki fogják használni a déli régióban uralkodó káoszt és igyekeznek még nagyobb területet elfoglalni.⁵⁷ Az MNLA be is váltotta ígértét. A puccs után folyamatos volt a délnyugati irányba tartó előrenyomulás. Ekkor főként olyan települések kerültek a szervezet kezére, amelyekből kivonták a kormányerőket. Március 23-ig a három északi tartomány központja, Kidal, Gao és Timbuktu még nem érezte a közvetlen fenyegetettséget, ez azonban gyorsan megváltozott.⁵⁸ Kidal március 30-án került a tuaregek kezébe, amelyet az északi felkelés addigi legnagyobb győzelmének tartottak. A város bevételekor már szó esett a választások elhalasztásának lehetőségéről. A felkelők március 31-én elfoglalták Gao-t is, így az áprilisban esedékes országgyűlési választások

⁵¹ Adama Diarra: International bodies condemn arrests by Mali junta. <http://www.reuters.com/article/2012/04/18/us-mali-arrests-idUSBRE83H1HX20120418>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁵² AP: Mali junta openly take control. <http://www.news24.com/Africa/News/Mali-junta-openly-take-control-20121211>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁵³ Mali junta sees civilian government "in days". <http://www.reuters.com/article/2012/04/08/us-mali-idUSBRE8350MO20120408>. Megtekintve: 2013. október 23.

⁵⁴ Malians march for "liberation" of rebel-held north. <http://www.reuters.com/article/2012/04/10/mali-idUSL6E8FA48W20120410>. Megtekintve: 2013. október 23.

⁵⁵ U.S. calls on Mali coup leader to step aside. <http://www.reuters.com/article/2012/05/12/us-mali-usa-idUSBRE84B02P20120512>. Megtekintve: 2013. október 23.

⁵⁶ UPDATE 2-Mali names interim PM after wave of arrests. <http://www.reuters.com/article/2012/04/17/mali-idUSL6E8FH9FQ20120417>. Megtekintve: 2013. október 23.

⁵⁷ Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers say they have seized power in Mali. <http://www.reuters.com/article/2012/03/22/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120322>. Megtekintve: 2013. szeptember 12.

⁵⁸ Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers loot in Mali after coup, AU says president safe. <http://www.reuters.com/article/2012/03/23/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120323>. Megtekintve: 2013. szeptember 12.

elhalasztásra kerültek. Márciusban a felkelők térnyerése miatt 195.000 főre gyarapodott a menekültek száma.⁵⁹

Április elsején a tuaregek bevonultak Timbukta is, így a három északi tartomány, egy Franciaországnyi terület került a harcokban részt vevő tuareg csoportok, az MNLA, az Ansar Dine és különböző arab milíciák ellenőrzése alá. Douentza városát április 5-én foglalták el. Április 6-án az MNLA bejelentette, hogy elérte kitűzött célját, kikiáltotta az Azawadi Köztársaságot és tuareg kormány alakult. A nemzetközi közösség nem ismerte el a köztársaság létrejöttét, és a környező, tuareg népességgel is rendelkező országok is összezárták soraikat. A menekültek száma már áprilisban elérte a 200.000 főt.

A különböző iszlamista csoportokat az MNLA hívta szövetségesnek a felkelés sikerének biztosításához, illetve saját gyengeségének tudatában. A korábbi kereskedelmi partnerek azonban nem az MNLA által meghatározott célok elérésére törekedtek. A tuaregek saját államot akartak létrehozni, ellenben az iszlamista csoportokkal, mint például az Al-Qaida in Maghreb, akik csak a sária törvényeit alkalmazó államot tartották elfogadhatónak.⁶⁰ Az iszlamista csoportok megjelenésével az MNLA nem erősödött meg, inkább veszített súlyából, és a kezdeti törésvonalak mentén más szervezetek, csoportosulások jöttek létre, kiválva az anyaszervezetből, vagy újabb frakciók alakultak különböző városok védelmére. Az egyre több szervezet mind kisebb keretszámokban működött együtt, így az iszlamisták már áprilisban magukhoz ragadták a felkelés további irányítását, és több általuk megszállt településen is bevezették a sáriát.

Április 10-én Bamakóban 2000 ember vonult fel nemzetközi segítséget kérve a felkelés leverésére. A hónap közepére már folytak a tárgyalások egy ENSZ – Afrika Unió közös békefenntartó misszió, mintegy 3000 fős kontingens létrehozásáról.⁶¹

Április 15-én Mali ideiglenes elnöke, Dioncounda Traore mali és mauritániai közvetítőkkal megpróbálta felvenni a kapcsolatot az MNLA és az Ansar Dine képviselőivel. A mali kormány nem terjesztette ki a tárgyalásokat a radikálisabb iszlamista csoportokra, mert feltételezésük szerint ezeknek a szervezeteknek a tagjai nem az ország állampolgárai. Ezeket az embereket az ország elhagyására szólították

⁵⁹ Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers say they have seized power in Mali.

⁶⁰ Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924. p. 13-15.

⁶¹ Tiemoko Diallo, David Lewis: UPDATE 4-Interim Mali leader promises vote, anti-rebel fight. <http://www.reuters.com/article/2012/04/12/mali-idUSL6E8FC26Z20120412>. Megtekintve: 2013. szeptember 16.

fel.⁶² A felkelésben részt vevő csoportokkal való kapcsolatfelvétellel párhuzamosan folyt a katonai junta letartóztatás-sorozata a volt mali kormány vezetése és a vezérkari főnök ellen. A biztonsági helyzet ennek megfelelően továbbra sem volt megfelelő a választások kiírására, amelyre az ideiglenes elnöknek, Dioncounda Traorenak hivatalosan 40 napja van. Ennek hatására kezdődtek meg egy misszió létrehozásáról a tárgyalások. Az ECOWAS⁶³ ajánlotta fel katonai erőit, azzal a feltétellel, hogy a megbízatás mandátuma a felkelők további térnyerésének megakadályozására irányul és nem az északi területek visszafoglalására.⁶⁴

Júniusban a nemzetközi szervezetek már sürgették a kialakult helyzet megoldását. Az ECOWAS és az AU⁶⁵ a Biztonsági Tanácshoz fordultak jóváhagyásért és ENSZ támogatásért. Június végén világossá vált, hogy szükség is van a mielőbbi nemzetközi beavatkozásra, hiszen az iszlamista csoportok nem fogják elhagyni az országot. Az MNLA-t ekkor szorította ki Gaoból erőszakos eszközökkel a MUJAO⁶⁶ és egy másik radikális szervezet, az AQIM.

Júliusban az iszlamista csoportok az UNESCO védelme alatt álló, a Világörökség részét képező szúfi sírokat és más vallásos emlékeket romboltak le.

Szeptemberben Mali ideiglenes elnöke hivatalos kéréssel fordult az ECOWAS képviselőjéhez azonnali katonai segítségért az ország északi részének felszabadításához. Az iszlamista csoportok ellenőrzése alatt lévő területeken megpróbálták bevezetni a sáriát. Ekkor még nem került szóba egy esetleges francia beavatkozás, habár az ország vállalta a logisztikai támogatást, valamint felderítési információk megosztását egy

⁶² Laurent Prieur: Mali ready to talk to rebels, not "foreigners".
<http://www.reuters.com/article/2012/04/15/us-mali-dialogue-idUSBRE83E0DO20120415>. Megtekintve: 2013. szeptember 17.

⁶³ Economic Community Of West African States- Nyugat- Afrikai Államok Gazdasági Közössége. 1975-ben megalakult, 15 országot magába foglaló regionális csoport. Célja a nyugat-afrikai régió teljes gazdasági integritásának elérése.

⁶⁴ Alessandra Rizzo: Mali soldiers arrest allies of ex-leader Toure.
<http://www.reuters.com/article/2012/04/17/us-mali-idUSBRE83G0OC20120417>. Megtekintve: 2013. szeptember 21.

⁶⁵ Afrika Unió: 53 tagállama van. Székhelye Etiópia, Addisz-Abeba. A szervezet célja a tagállamok közötti diplomáciai, politikai kapcsolatok erősítése, az együttműködés segítése különböző területeken, különös tekintettel az egészségügy, az élelmezés, valamint a honvédelem és a belbiztonság területén.
http://biztpol.corvinusembassy.com/?module=corvinak&module_id=4&cid=114. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

⁶⁶ MUJAO-Mouvement pour le Tawhîd et du Jihad en Afrique de l'Ouest-Movement for Oneness and Jihad in West Africa

esetleges nemzetközi misszióhoz.⁶⁷ Szeptemberre az otthonukat elhagyni kényszerülők száma meghaladta a 400.000 főt.⁶⁸

Október közepén már az EU is minél gyorsabb beavatkozást sürgetett, és hajlandóságot mutatott a műveletekben való részvételre. A szervezet vezetői közvetlen fenyegetésnek tekintették a nyugat-afrikai állam instabilitását és az északi régió radikalizálódását.⁶⁹

Novemberben még a nemzetközi vélemények teljesen különbözőek voltak a krízis megoldását illetően. Az ENSZ és az EU pontosan kidolgozott katonai programot várt Malitól a felkelők visszaszorítására. Az északi felkelést kezdetben irányító két csoport, az MNLA és az Ansar Dine december elején már hajlandó volt a helyzet békés megoldására, egy mali dialógus és egy élhető Észak- Mali kialakítására, így a Dioncounda Traore által kezdeményezett, burkina fasói közvetítők segítségével kivitelezett tárgyalásokra december közepén sor is került.⁷⁰ Abban a három résztvevő egyetértett, hogy véget kell vetni az ellenségeskedésnek, így még december elején megszületett a megállapodás a tűzszünetről. A tárgyalások előkészítése során a MNLA képviselője kijelentette, hogy szó lehet arról, hogy az MNLA lemond az önálló állam létrehozására irányuló törekvéseiről, ha helyette autonómiát kaphat. Az Ansar Dine ezzel ellentétben komorabb hangot ütött meg, és kijelentette, hogy a mali kormány nem gondolja komolyan a tárgyalásokat.⁷¹ A békétárgyalásokkal párhuzamosan folyt egy nemzetközi katonai beavatkozás előkészítése a radikális iszlamisták ellenőrzése alatt levő területek visszafoglalására. Január elején az iszlamisták dél felé vonultak, ami a harcok kiújulásával fenyegette a mali kormányerőket. Január 9-én, miután az iszlamisták elfoglalták a stratégiai fontosságú Konnát, Mali francia segítségért folyamodott, amelyet hamarosan meg is kapott.

⁶⁷ John Irish: Mali asks U.N. for "immediate" action on force to recapture north.
<http://www.reuters.com/article/2012/09/24/us-un-assembly-mali-idUSBRE88N14B20120924>.
Megtekintve: 2013. szeptember 23.

⁶⁸ John Irish: U.N. members divided over response to Mali crisis.
<http://www.reuters.com/article/2012/09/27/us-un-assembly-mali-idUSBRE88Q02H20120927>.
Megtekintve: 2013. szeptember 23.

⁶⁹ Sebastian Moffett: EU leaders call Mali crisis a threat to Europe.
<http://www.reuters.com/article/2012/10/19/us-mali-crisis-eu-idUSBRE89I0N320121019>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

⁷⁰ Tiemoko Diallo: Burkina Faso calls upon Mali to open talks with northern rebels.
<http://www.reuters.com/article/2012/11/24/us-mali-burkina-crisis-idUSBRE8AN0AT20121124>.
Megtekintve: 2013. szeptember 23.

⁷¹ Jemal Oumar: Touareg Rebels, Mali Meet in Ouagadougou.
http://allafrica.com/stories/201212060464.html?aa_source=mf-hdlns. Megtekintve: 2012. december 06.

A belpolitikai helyzet 2012 során nem sokat változott, a civil kormányzat és a katonai vezetés csak a használhatatlan mali haderőre való tekintettel volt hajlandó együttműködni. Mint láttuk, ez azt jelentette, hogy a még mindig távolinak tűnő nemzetközi beavatkozás helyett tárgyalásokat kezdtek az MNLA-val a kormányerők és a tuareg szervezet közötti ellenségeskedés felszámolására, illetve az iszlamistákkal szemben való együttműködésre. Az együttműködés sikeres lehetett volna mindkét fél szempontjából, hiszen a kormányzat nagy helyismerettel, harci tapasztalattal és a szemben álló fél ismeretével rendelkező harcosokkal gazdagodott volna. Ráadásul a felkelés kezdetén az MNLA együttműködött az iszlamista csoportokkal, illetve korábban kereskedelmi kapcsolatban is álltak a tuaregekkel a fegyver és drogcsempészet kapcsán, így nemcsak a személyazonosságukat, hanem esetlegesen a rejtékhelyeiket is ismerhették. A MNLA és a kormányzat közötti tárgyalások azonban a francia intervenciós erők januári megérkeztével megszakadtak.⁷² Amint a biztonsági helyzet jobb lett az országban, a nemzetközi erők megérkezése nagyobb katonai erőt jelentett az iszlamistákkal szemben, mint az MNLA, a civil kormányzat elállt a tuaregekkel való együttműködési szándékától, sőt, a francia beavatkozás első sikerei után Dioncounda Traoré és kormánya folytatta a felkelést is kirobbantó marginizáló politikáját a tuaregekkel szemben, mondván, a népcsoport támogatja a felkelőket.⁷³ Az északi városok visszafoglalásakor a világosabb bőrű, arab, tuareg származású népességgel szemben folytatott kirekesztő politika és a megtorló intézkedések miatt Kidalba a lakosság nem is akarta beengedni a mali kormányerőket.⁷⁴ Erre válaszul a mali kormány kilátásba helyezte a város fegyveres visszafoglalását, melynek igazolására egy oszlop el is indult Gaoból. A mali kormányzat az MNLA-val való ellenségeskedések kiújulása ellenére tartani kívánta magát a Párizs által júliusra előírt választások pontos megtartásához. Mindeközben a nemzetközi közösség félelme a civil kormányzat és a tuaregek közötti harcok megújulása, felerősödése volt.⁷⁵ A választások közeledtével azonban nemcsak a kormányzat és a tuaregek közötti ellentétek erősödtek,

⁷² Marsai Viktor: A külföldi szerepvállalás első négy hónapja Maliban. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_7.pdf. Megtekintve: 2013. május 29. p. 6-7.

⁷³ Mali: UN Reports Serious Escalation of Retaliatory Violence by Govt Troops. http://allafrica.com/stories/201303121423.html?aa_source=acrdn-f0. Megtekintve: 2013. október 12.

⁷⁴ Mali: French Troops Arrive in Kidal Without Malians. http://allafrica.com/stories/201301301354.html?aa_source=mf-hdlns. Megtekintve: 2013. október 12.

⁷⁵ Andrew Roche: Malian army approaches rebel-held northern town of Kidal. <http://uk.reuters.com/article/2013/05/12/uk-mali-rebels-idUKBRE94B0BS20130512>. Megtekintve: 2013. október 12.

hanem a kormányzaton belüliek is. Itt is megjelent az afrikai országokra jellemző politikai etnicizálás. A különböző csoportokhoz hű katonai frakciók között 2013 februárjában fegyveres összecsapásokra került sor Bamakóban. Tehát a közelgő választások tovább mélyítették az országot már amúgy is két részre szakító harcokat, így felmerül az a kérdés is, hogy az északi helyzet rendezése előtt szükség van-e választásokra.⁷⁶

II. A konfliktus főbb szereplői és dinamikái

II. 1. Az iszlamisták megjelenése

A mali északi részén zajló felkelés korai szakaszától jelen voltak iszlamista csoportok is a harcokban. Az Ansar Dine segítségét maga az MNLA kérte, hogy növelje fegyveres erejét. A többi iszlamista csoport megjelenésének időpontjáról csak megközelítőleges információink vannak. A mali kormányzat és a nemzetközi szervezetek, illetve a fontosabb külső szereplők mind különböző időpontokra datálják a radikális iszlamista csoportok megjelenését. Az MNLA az északi felkelés sikeressége érdekében működött együtt több iszlamista csoporttal, mint például az AQIM, a Boko Haram vagy a MUJAO, félretéve a köztük feszülő ideológiai ellentéteket. A tuareg szervezettől való hatalomátvételre folyamatosan készültek a radikális csoportok. Az uralmuk alatt lévő területeken, amint lehetőségük nyílt rá, bevezették a sáriát, szállodákat, éttermeket romboltak le vagy rongáltak meg, mivel azok alkoholt árusítottak, valamint egyes vétségeket végtagsconkítással büntettek. A radikális csoportok számára a teljes függetlenedés megkezdésére ideális lehetőség nyílt a 2012. márciusi puccs után. A káoszt nemcsak az MNLA használta ki arra, hogy az ellenőrzése alá vonja Mali északi területeit, hanem az iszlamista radikálisok is, hogy átvegyék az irányítást a nagyobb északi városok felett. Timbuktu még felosztották egymás között, de június végén Gaoban a MUJAO már nyíltan támadta az MNLA-t.⁷⁷ A mali kormányzat hamar felismerte, hogy ha békét akar kötni, meg kell különböztetnie az egyes csoportokat, így amikor szóba került a felkelőkkel való tárgyalás lehetősége, csak

⁷⁶ Marsai Viktor: A külföldi szerepvállalás első négy hónapja Maliban. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_7.pdf. Megtekintve: 2013. május 29. p. 6-7.

⁷⁷ Besenyő János: 2013. p. 14-15.

az MNLA és az Ansar Dine került a látókörébe, a többi csoportot felszólította az ország elhagyására. A Maliban területet szerző iszlamista csoportok azonban nem adták fel pozícióikat. A december elején, Ouagadougouban létrejött tűzszüneti megegyezés után az Ansar Dine radikálisabb nézeteket valló szárnya is úgy nyilatkozott, hogy a mali kormány valójában nem is akarja betartani a megállapodást.⁷⁸

A felkelésben több, különböző ideológiát követő iszlamista csoport vett részt, akik különböző törésvonalak mentén váltak szét a harcok folyamán. Ezeket az ellentéteket a szervezetek működésében, ideológiájában kell keresni, ezért fontosnak tartom a harcokban szerepet játszó nagyobb iszlamista csoportok bemutatását.

Az Ansar Dine nevéből adódóan (A Hit Védelmesei) egy kezdetben pusztán vallási, nem politikai alapon szerveződő iszlamista csoport. A szervezet vezetője Iyad ag Ghali, aki az 1990-es évek tuareg felkeléseiben is vezető szerepet játszott és a korábbi tuareg felkelések során igen nagy informális hatalomra tett szert az északi régióban. 2011 végén részt vett az MNLA megalapításában, de miután a szervezet vezetését nem tudta magához ragadni, egyesek szerint a mali kormányhoz fűződő kapcsolata, mások szerint a sária bevezetésének szorgalmazása miatt létrehozta az Ansar Dine-t. Ennek a szervezetnek a székhelye alapvetően Mali, mégis nemzetközinek tekinthető, hiszen logisztikai és katonai támogatást kaptak az Abdelkrim Targui által vezetett Katiba al-Ansar milíciától. A csoport pénzügyi támogatást kapott Katartól is. Létszáma mintegy 500-2000 fő jól kiképzett fegyveres, akik között sok a külföldi, például katari, jemeni, algériai, nigeri állampolgárok.⁷⁹ A csoport célja nem egy önálló állam létrehozása, hanem Mali északi területein a sária bevezetése, ami az Ansar Dine ellenőrzése alatt lévő területeken meg is történt. Kidal és Timbuktu elfoglalása után az Ansar Dine-t a legsikeresebb felkelésben résztvevő csoportnak tekintették, de a tuaregek körében népszerűtlen maradt. A szervezetet 2013 márciusában az Amerikai Egyesült Államok terrorszervezetnek minősítette.⁸⁰

Az AQIM egy algériai központú dzsihádistá csoport, elődszervezete, a Salafist Group for Preaching and Combat (Szalafita Csoport a Prédikációért és a Harcért) 1998-ban alakult meg. Már 2003-ban megkezdte működését Mali északi részén, és jelentős mértékű társadalmi elfogadottságra tett szert az arab közösségek körében. A csoport

⁷⁸ Jemal Oumar: Touareg Rebels, Mali Meet in Ouagadougou.

http://allafrica.com/stories/201212060464.html?aa_source=mf-hdlns. Megtekintve: 2012. december 06.

⁷⁹ Besenyő János: 2013. p. 13.

⁸⁰ Steve Metcalf: Iyad Ag Ghaly - Mali's Islamist leader. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-18814291>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Afrika egyik legismertebb, legjobban felépített és pénzelt terrorcsoportja. Az AQIM bevételei bűncselekményekből származnak, főként drog-, fegyver-, cigaretta-csempészetből, valamint túszejtésekből. 2007-ben, az Al-Kaidához való hivatalos csatlakozás után kapták meg jelenlegi nevüket. A csoport vezetője Abdelmalek Droukel. Működésük első szakaszában főleg Algériában hajtottak végre támadásokat nemzetközi célpontok, többek között az ENSZ ellen. A csoport 2012-ben erősítette meg hatalmát Észak-Maliban, kihasználva az országban uralkodó rendezetlen viszonyokat.

A szervezet a szokásos, más terrorista csoportok által is előszeretettel alkalmazott cselekményekkel dolgozik: IED⁸¹-ek, öngyilkos merényletek, gerilla-hadviselés. Az AQIM soraiban Afganisztánt, Irakot megjárt veteránokat vagy más műveleti területen tapasztalatot szerzett, jól kiképzett fegyvereseket találunk. Ez azt jelenti, hogy a csoportnak nem érdeke bármiben is megegyezni Malival. A problémát tovább növeli az a tény, hogy a jelentős harci tapasztalattal bíró tagok átadják a tudásukat más terrorszervezetek tagjainak is, mint például a Boko Haramnak.⁸²⁸³

A MUJAO az AQIM szervezetéből vált ki. Először 2012. június végén hallatott magáról a szervezet, amikor Gaoban fegyveresen fordul az MNLA ellen és kiűzte a városból a tuareg szervezetet. Más források szerint ez a csoport volt felelős három segélyszervezeti munkás elrablásáért egy algériai menekülttáborból 2011-ben. Ennek az iszlamista szervezetnek a tagjai nem tuaregeket, hanem Lamhar és Songhai származású, alapvetően fekete fegyveresek. A csoport tagjai vallásosak, de a szervezet fenntartását különböző bűncselekményekből oldják meg. Az innen származó jövedelmekből hatékonyabban tudják finanszírozni a tevékenységüket, mint az MNLA. Ennek a csoportnak nagy előnye, hogy különböző szociális szolgáltatásokat nyújt, amelyeket az Észak-Maliban élők sem az MNLA-tól, sem a Mali kormánytól nem kaptak meg, így a fegyveresek utánpótlása biztosított.⁸⁴ A hatékony toborzás ellenére a szervezet létszáma mindössze néhány száz fő. A csoport jó kapcsolatot ápol az arab közösséggel. A szervezet célja az iszlám hit terjesztése Nyugat-Afrikában. A szervezet vezetőinek egy része Algériából és Mauritániából került ki, tehát ez a csoport is nemzetközi.⁸⁵ 2013 augusztusában a csoport nevet változtatott, amikor egyesült az Al-Mulathameen-nel,

⁸¹ IED: Improvised Explosive Device-improvizált robbanóeszköz

⁸² NCTC: Counterterrorism 2013 Calendar, Al-Qa'ida in the Lands of the Islamic Maghreb (AQIM). <http://www.nctc.gov/site/groups/aqim.html>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

⁸³ Besenyő: 2013. p. 15.

⁸⁴ Michael Lambert, Jason Warner: Who is Ansar Dine?

<http://globalpublicsquare.blogs.cnn.com/2012/08/14/who-are-ansar-dine/>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

⁸⁵ Besenyő János: 2013. p. 15.

(Maszkos Brigád). Együttesen már az Al-Murabitoun (Az Őrzők) nevet használják. Vezetőjük egy veterán harcos, Mokhtar Belmokhtar. Ő és csoportja felelősek a januárban, Algériában elkövetett, legalább 37 halálos áldozatot követelő túszejtésért is.⁸⁶

Az előzőekben bemutatott csoportok részt vettek a mali felkelésben. Az MNLA szövetségeseiként léptek fel a harcok elején, de a főként tuaregekből álló szervezet csak kényszerűségből kérte együttműködésre ezeket a szervezeteket. A felkelés korai szakaszában világossá vált, hogy nincs közös elképzelés a végcél elérésére vonatkozóan. A tuaregek önálló államot, a radikális szervezetek iszlamista államot szerettek volna létrehozni az egységes Mali keretei között. A 2012. márciusi puccs után erősödtek fel az iszlamista csoportok törekvései, amikor április elején a három északi tartomány a felkelők kezébe került. A nemzetközi közösség ekkor kezdett nagyobb figyelmet szentelni a térségben bekövetkezett eseményeknek. Az Al-Kaidával is összeköttetésben álló iszlamista csoportok térhódítása megalapozta a nemzetközi szervezetek és Európa félelmét egy esetleges észak-afrikai iszlamista bástyá kialakulásáról. Még a sária sehol nem került bevezetésre, amikor a híradások már egy második Afganisztán lehetséges létrejöttéről szóltak.

Április 4-én, még mielőtt az MNLA kikiáltotta volna Azawad függetlenségét, az iszlamisták hozzáláttak a saját céljaik megvalósításához. A sáriát mindenütt bevezették Timbuktaban, a radikális szervezetek felszólítására a hotelek és bárók már nem nyitottak ki, és az idegenforgalom is teljesen leállt.⁸⁷ Timbuktu a későbbiekben az AQIM székhelye lett. Májusban az elfoglalt tartományi központokban az iszlamista csoportok elkezdtek lerombolni azokat az épületeket, ahol korábban alkoholárusítás zajlott, és különböző, általuk helytelennek ítélt dolgot tiltottak be, például a videojátékokat. Timbuktaban vallási és történelmi jelentőségű épületeket rongáltak meg az iszlamisták. A teljes elszigeteltségben lévő északi városok felé megindult segélyszállítmányokat az Ansar Dine hosszas tárgyalások után engedte csak be a településekre. Ekkor már egy önálló iszlamista állam létrehozásáról volt szó a felkelők között, ami jelentősen megnehezítette a nemzetközi törekvéseket az ország stabilizálására. Ugyanakkor a különféle fegyveres csoportok közti feszültségek is hamar

⁸⁶ BBC: Belmokhtar's militants 'merge' with Mali's Mujao. <http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-23796920>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

⁸⁷ Bate Felix, Pascal Fletcher: Timbuktu: from city of myth to rebel stronghold. <http://www.reuters.com/article/2012/04/04/uk-mali-timbuktu-myth-idUSLNE83301X20120404>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

megjelentek: elsősorban a bevezetendő sária szigorúságának eldöntése miatt bomlott fel a szövetség. Az MNLA egy Egyiptoméhoz hasonló rendszert akar bevezetni, míg az AQIM által is támogatott Ansar Dine egy keményvonalas, rendkívül szigorú változat adaptálását szorgalmazta.⁸⁸

Júniusban megszűnt az MNLA és az Al-Kaida által támogatott szervezet szövetsége. Ettől kezdve az iszlamisták már az MNLA-t is ellenséges erőnek tekintették. Ennek megfelelően megkezdődött a tuareg felkelők kiszorítása az északi városokból, ami, tekintettel az iszlamisták létszám- és technikai fölényére, gyors lefolyású volt. Az Ansar Dine és az őt támogató AQIM mellett ekkor tett szert nagyobb szerepre a MUJAO is, amely az MNLA Gaoból való június 27-i kikergetésével kapcsolódott be a harcokba. Mellettük megjelent a Nigériában tevékenykedő Boko Haram is, szintén mint az AQIM pártfogoltja. Júniusban megnövekedett a nyugatiakkal szemben elkövetett erőszakos cselekmények száma, mint például az emberrablás.⁸⁹

Június végére állandósulnak az összecsapások az MNLA és az iszlamista szervezetek között. Az északi városokban bevezetett sária nem vezetett stabilitáshoz, hiszen az iszlamista csoportok és az MNLA is egyre több részre szakadt, és egyik csoport sem rendelkezik olyan katonai erővel, hogy magához vehesse a teljes északi régió irányítását.⁹⁰ Az MNLA és a mali kormány között megkezdődtek a tárgyalások egy esetleges együttműködésről az iszlamista csoportok ellen. Az MNLA ekkor már csak az északi területek autonómiáját kérte.

Júliusra az iszlamista csoportok teljesen átvették az északi régió feletti irányítást. Június végére az Ansar Dine teljesen kiszorította az MNLA-t Timbuktaból, majd július közepére a tuareg szervezet elvesztette utolsó bástyáját, Ansongot is.⁹¹ Szeptemberben kezdődött el az iszlamista térnyerés újabb hulláma, de ekkor már déli irányban terjeszkedtek a radikális szervezetek. A hónap elején foglalták el Doutenzát, és ezután már közvetlenül Moptit fenyegették az iszlamista csoportok. Szeptemberben már a sária

⁸⁸ Louise Ireland: Mali rebels' accord stumbles over sharia. <http://www.reuters.com/article/2012/05/29/us-mali-crisis-rebels-idUSBRE84S0RR20120529>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

⁸⁹ Louise Ireland: UPDATE 1-Mali Tuareg leaders call off Islamist pact. <http://www.reuters.com/article/2012/06/01/mali-rebels-idUSL5E8H1CXZ20120601>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

⁹⁰ Besenyő János: 2013. p. 16.

⁹¹ Besenyő János: 2013. p. 16.

alkalmazásáról érkeztek információk, de más források szerint a szigorú iszlám jogrendet már június végére bevezették a három északi területen.⁹²

A nemzetközi közösség az iszlamista térnyerés hatására még sürgetőbben lépett fel egy misszió létrehozásával kapcsolatban. Mali azonnali segítséget kért az ENSZ-től az északi területek visszafoglalásának érdekében. Ekkor már az EU is felajánlotta a támogatását egy misszió létrehozására. Októberben megszületett az első, 2071-es számú ENSZ BT határozat az északon terjeszkedő iszlamisták ellen. Novemberben az ECOWAS határozott egy ENSZ által támogatott misszió létrehozásáról.⁹³

Az MNLA és az iszlamista csoportok között folyamatosak voltak az elszórt harci cselekmények az év további részében. November közepén a MUJAO kiszorította az MNLA-t Menakából, és az Ansar Dine is folytatta a harcot, északon foglalva el újabb területeket. A harcok ellenére semmilyen irányba nem történt előremozdulás. A három fő iszlamista szervezet, az Ansar Dine, az AQIM és a MUJAO januárban megújította a harcokat egy dél-nyugati irányba tartó művelettel, amellyel elfoglalta Konnát és Moptit. A mali haderő most is tehetetlennek bizonyult, így az iszlamista csoportok már Séváré városát is veszélyeztették. A város jól felszerelt, humanitárius és békekikényszerítő műveletek során is használatba vehető repülőtere miatt kulcsfontosságú volt a mali kormánynak. Így, amikor már az iszlamista csoportok közvetlen fenyegetést jelentettek Séváré számára, a mali államfő 2013. január elején segítséget kért a francia kormánytól az iszlamista előrenyomulás megállításához.⁹⁴

II. 2 Külső szereplők érdekei

Az északi tuareg felkelés, majd az arra rákapcsolódó iszlamista csoportok térnyerése 2012 őszére a nemzetközi közösség figyelmének középpontjába kerültek. A konfliktus megoldásában több állam is érdekelt volt. Franciaország, az egyik legnagyobb befolyással bíró állam Afrikában, főleg mint volt gyarmattartó volt érdekelt a térségben, ezért őt érintették leginkább mind gazdaságilag, mind katonailag az északi-afrikai régióban történt események. Mali 1960-ig francia gyarmat volt, így ezt az országot is érintette a francia kormány által folytatott Afrika-politika. A legfontosabb tényező, hogy Franciaország 58 atomerőművéhez szükséges uránutánpótlás körülbelül 40%-át

⁹² Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_1.pdf. Megtekintve: 2013. május 21. p. 6.

⁹³ Besenyő János: 2013. p. 19.

⁹⁴ Besenyő János: 2013. p. 22.

fedezni Niger bányáiból.⁹⁵ Más források szerint a 10.500 tonnás éves francia uránszükségletből 3.200 tonnát fedeznek Niger bányái.⁹⁶ A Niger északi területén tevékenykedő Areva vállalat uránbányáinak nagy a fenyegetettsége, ugyanis alig 500 km-re fekszenek Mali határától, ezáltal az iszlamista befolyás alá került területekhez relatív közelségben vannak. Egy Nigerben 2005-ben létrejött tuareg csoport, a Niger Justice Movement (MNJ) is zaklatta támadásokkal az uránbányákat, illetve később, 2013 májusában a MUJAO hajtott végre bombatámadásokat az Agadez és Arlit városok körzetében elhelyezkedő bányák ellen.⁹⁷ Egyes feltételezések szerint ezért a francia beavatkozás valódi oka az uránkészletek védelme volt.⁹⁸ Valójában az északnyugat-afrikai régióban az sem elhanyagolható tényező, hogy mintegy 30.000 francia állampolgár él itt, és ebből a Maliban élők száma eléri a 6000 főt.⁹⁹ Tehát mindkét, a franciák által fontosnak tartott tényezőt fenyegette a tuareg népcsoport, majd később a radikális szervezetek megjelenése és északi térhódítása, mind a francia atomenergia-utánpótlást, mind az országban élő francia lakosságot. Az őket érintő fenyegetést főleg a magukat emberrablásból fenntartó iszlamista csoportok jelentették. Franciaország azonban jelentős katonai erővel is rendelkezett az afrikai kontinensen, mintegy 14.000 fővel. A kontinens jelentős részét lefedő bázisokon találhatóak ezek a főleg elit csapatokból, idegenlégiós egységekből, tengerészgyalogságból, különleges erőkből álló francia alakulatok. Fő erejük abban rejlik, hogy a légi szállítási kapacitásnak köszönhetően kis időn belül nagyszámú katonai jelenlétet tudnak biztosítani Afrika bármely pontján.¹⁰⁰

Franciaország ragaszkodása a területhez nagyhatalmi jelkép, illetve fontos az ország multinacionális cégeinek sikeressége szempontjából is. Továbbá a volt gyarmattartónak érdeke fűződik befolyásának megtartásához, hiszen a gyarmati idők kiadásainak megtérülése mellett a jelenlegi nemzetközi helyzetben nem csak Franciaország az egyetlen, aki kereskedelmi kapcsolatokat próbál építeni afrikai államokkal. Az ázsiai

⁹⁵ Besenyő János, Hetényi Soma: A francia Afrika-politika változása, in: Seregszemle, 2011/3-4. HU ISSN: 2060-3924. p. 201.

⁹⁶ Nuclear Power in France. <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/France/#.UlbpclMoJXM>. Megtekintve: 2013. október 10.

⁹⁷ Niger. <http://www.wise-uranium.org/umopafr.html#AKOUTA>. Megtekintve: 2013. október 10.

⁹⁸ Saeed Shabazz: Is the French Invasion of Mali tied to a Colonial War for Uranium? <http://www.globalresearch.ca/is-the-french-invasion-of-mali-tied-to-a-colonial-war-for-uranium/5321133>. Megtekintve: 2013. szeptember 29.

⁹⁹ Sziij Dóra: A mali válság belpolitikai dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁰⁰ Besenyő János, Hetényi Soma: A francia Afrika-politika változása, in: Seregszemle, 2011/3-4. HU ISSN: 2060-3924. p. 201.

országok is belekezdtek a terület kiaknázásába, mégpedig nyersanyagbeszerzés, termőföldbérlés kapcsán. Ezeknek az országoknak fenn kell tartaniuk az élelmiszerbiztonságot gyors ütemben növekvő lakosságuk számára, bár ezzel együtt még mindig csak a kereskedelmi partnerségre törekszenek. Franciaország Afrika-politikája azonban magában foglalja a volt gyarmatokról való gondoskodást, amit Nicolas Sarkozy tett a mai nemzetközi közösség számára elfogadgatóvá. Ez magában foglalja azt, hogy a francia kormány ugyan beavatkozik a volt gyarmati országok fegyveres konfliktusos ügyeibe, de mindezt nemzetközi, ENSZ felhatalmazással teszi, így kímélve a saját emberi és anyagi erőforrásait, illetve biztosítva a szükséges jogi háttérrel. Ezekben a beavatkozásokban ugyan több nemzettel működik együtt, mégis minden esetben megőrzi vezető szerepét. Ezt a célt segítette a 2008-as NATO-ba való katonai reintegráció is.¹⁰¹ Maliban is megpróbálták a vezető szerep megtartása mellett minél több nemzettel együttműködve kezelni a konfliktust. A francia beavatkozás jogalapja nemzetközileg megkérdőjelezhetetlen, a mali kormánytól érkezett meghívólevél. Franciaország vezető szerepét ez esetben az ENSZ garantálta, minthogy sem az ENSZ, sem az EU misszióknak nincs mandátuma a harcokba való beavatkozásra, csak az ezekkel párhuzamosan futó, francia Operation Serval jogosult erre.¹⁰²

Ezzel együtt nem Franciaország az egyetlen, aki figyelemmel kíséri a Maliban folyó eseményeket. Az Amerikai Egyesült Államok látóterébe az észak-afrikai térség 2001. szeptemberi 11. után, a Transz-Szaharai Terrorizmusellenes Partnerség létrejöttét követően került be. Ez a program a saharai államok katonai képességeinek fejlesztésével, a demokratikus kormányzatok megerősítésével kívánta növelni a partnerországok terrorellenes képességeit.¹⁰³ A Maliban történő eseményekre a 2012. március 22-i puccs után figyelt fel az amerikai politikai elit. A puccs vezetője, Amadou Haya Sanogo, a mali hadsereg századosa ugyanis, mint láttuk, az Egyesült Államokban kapott katonai kiképzést, és részt vett a terrorizmusellenes programban is. Ezt az Egyesült Államok személyes kudarcként élte meg. Az ezt követő események, az iszlamista csoportok megjelenése csak erősítette az Obama-kormányzat figyelmét a térséggel kapcsolatban.

¹⁰¹ Besenyő János, Hetényi Soma: 2011. p. 205-207.

¹⁰² Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁰³ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_1.pdf. Megtekintve: 2013. május 21. p. 3.

Az Amerikai Egyesült Államok nincs jelentősebb gazdasági kapcsolatban Malival, inkább csak politikai kapcsolat van a két ország között. Ez a kapcsolat és az iszlámisták megjelenése garantálta, hogy az USA hírszerzési, légi utántöltési és szállítási kapacitást ajánlott fel a nyugat-afrikai országban folyó nemzetközi műveletek keretein belül. Az USA szárazföldi erővel nem járult hozzá az intervencióhoz, de 10 fő összekötőt küldött a térségbe, és a bamakói amerikai nagykövetség őrségének a számát 12 fővel növeli.¹⁰⁴

Franciaország mellett Kína jelenleg Mali legnagyobb kereskedelmi partnere. Az import 35,2 %-a származik ebből a kapcsolatból. Ezen felül az ázsiai ország mintegy 120 millió dollár összegben pénztámogatást nyújtott a mali nép megsegítésére.¹⁰⁵ Kína nagy befektető az országban, főleg az infrastruktúra, egészségügy, oktatás fejlesztését támogatják, Gaoban például gátat építettek. Kína érdekltségének mértékét jól mutatja, hogy az ENSZ-misszióba 500 fős kontingenst ajánlott fel, ami az eddigi egyik legnagyobb létszámú felajánlása.¹⁰⁶

Kína szerepvállalásának ez a szignifikáns növekedése folyamatosan növekedő lakosságához, illetve annak energia- és élelmiszer-szükségletéhez köthető. Ez az ország is, mint más nagy népességnövekedési rátával rendelkező ázsiai országok, új piacokat, megművelhető földterületeket és nyersanyag-beszerzési forrásokat keres. Emellett Kína nagyhatalmi törekvéseit is alátámasztja az afrikai térnyerésre tett kísérlet.

Nem elhanyagolható nemzetközi szereplő az Európai Unió sem. Európa Mali viszonylagos közelsége miatt kísérte figyelemmel a konfliktus alakulását, és az iszlámista fenyegetés megjelenésével egyre határozottabban követelte a nemzetközi beavatkozást. Emellett a mali konfliktus kezdetétől folyamatosan áramlottak a dél-európai országokba a menekültek, ez leginkább Olaszországot és Franciaországot érintette.

Az EU leginkább egy észak-afrikai iszlámista bástya kialakulásától tart, ami veszélybe sodorhatja a szervezet és országainak stabilitását, ez a fenyegetés hívta életre az EUTM Malit. A missziós hozzájárulás ellenére az EU óvatos maradt, nem akart sokat költeni egy újabb békefenntartó műveletre, de nem is akart kimaradni az intervencióból.

¹⁰⁴ Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁰⁵ Saeed Shabazz: Is the French Invasion of Mali tied to a Colonial War for Uranium? <http://www.globalresearch.ca/is-the-french-invasion-of-mali-tied-to-a-colonial-war-for-uranium/5321133>. Megtekintve: 2013. szeptember 29.

¹⁰⁶ South China Morning Post: China offers 500 troops to UN Mali force. <http://www.scmp.com/news/china/article/1244305/china-offers-500-troops-un-mali-force>. Megtekintve: 2013. szeptember 29.

Az EU országok félelme az újabb iszlamista térhódítástól azt eredményezte, hogy a műveletekben való részvételre, vagy azok támogatására 24 tagállamtól érkezett felajánlás, közöttük olyanoktól is, akik még soha nem küldtek katonákat Afrikába.¹⁰⁷

Mali tagja az Afrika Uniónak és az ECOWAS-nak. Ezek a szervezetek folyamatosan figyelemmel kísérik az ország helyzetének alakulását. Mindkét szervezet érdeke egy stabil Mali. Az ország két részre szakadása, egy új ország létrejötte precedens-értékű lenne, és félő, hogy a népcsoport más országokban is fellépne a függetlensége érdekében.

Az afrikai kontinensen működő nemzetközi szervezetek országai közül több állam áll kereskedelmi kapcsolatban Malival, ebből a legjelentősebb partner Szenegál. A környező országok azonban más módon érzékelik az ország közelségét. A harcok kezdete óta menekültáradat indult a Malival szomszédos államokba. A legtöbben Mauritániát választották menedékkül, de sokan érkeztek Nigerbe is. A környező országok tehát a menekülthelyzettel küzdenek az északi felkelés kitörése óta.

A konfliktus kezdeti szakaszában az AU és az ECOWAS próbálták meg elsősorban a saját eszközeikkel beavatkozni a mali belpolitika folyamataiba. Ilyen módszerek voltak a figyelmeztetések, az ország tagságának felfüggesztése, a környező országok határainak lezárása, az ezekkel való kereskedelmi kapcsolat megszakítása, illetve embargó bevezetése Malival szemben. Ezenkívül a szervezet egyes tagországai, például Burkina Faso, mediátorként próbáltak fellépni a felkelés, később pedig a puccs szereplői között. Ezek a politikai, gazdasági eszközök kevésbé voltak sikeresek, és a két afrikai szervezet belátta, hogy tágabb nemzetközi segítséget kell kérnie. Az AU és az ECOWAS az ENSZ-hez fordult a mali konfliktus megoldása érdekében. Az ENSZ-szel való tárgyalások rávilágítottak arra, hogy a világszervezet támogatja egy misszió felállítását Maliban, de helyi erők bevetésével, nemzetközi pénzforrásokból. Az ENSZ október közepén felszólította az AU-t és az ECOWAS-t, hogy 45 nap alatt készítsen egy alkalmazható műveleti tervet. Az ENSZ továbbá elvárta az ECOWAS-tól, hogy kijelöljön egy elérni kívánt végállapotot, amire máig nem került sor.

¹⁰⁷ Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

III. A francia és az afrikai beavatkozás

III. 1 Operation Serval

A francia művelet megindulását a nemzetközi közösség Mali szempontjából létfontosságúnak tartotta. A beavatkozás azonban ismét megkésett, és nem megelőzés, hanem csak tűzoltás volt. A francia művelet jogi alapját a mali miniszterelnök meghívása jelentette. A műveletek 2013. január 11-én kezdődtek meg, a meghívás 2013. január 10-én érkezett. A gyors fellépés mutatja, hogy a franciák már napokkal korábban készültek a beavatkozásra. Ez bizonyítja a kiváló hírszerzést, hiszen már 7-8-án döntést kellett hoznia a francia államfőnek, illetve a katonai vezetésnek tisztában kellett lennie az iszlamista támadás méreteivel és a mali kormányerők állapotával. A rendkívül gyors reagálást elősegítette a térségben állomásozó, mintegy 3500 francia katona jelenléte is.¹⁰⁸

A francia intervenciós erők megérkezésekor az iszlamisták ellenőrzésük alatt tartották Mali szinte teljes Északi szélesség 15°-tól északra elhelyezkedő részét, továbbá néhány déli várost. Az radikális csoportok 2013. január 7-i előrenyomulásukkal, amelyben az Ansar Dine, az AQIM és a MUJAO egységei is részt vettek, mintegy 200 gépjárművet és több ezer harcost felvonultatva, foglalták el Moptit és Konna.¹⁰⁹ Ezek után az iszlamisták már közvetlenül Sevarét fenyegették. A város a reptere miatt kiemelt fontossággal bírt, hiszen Bamakón kívül itt található még olyan szilárdburkolatú repülőtér, ahol a nagyobb tömegű szállító repülőgépek is biztonságosan tudnak landolni. Sevaré elfoglalása lehetetlenné tette volna a sikeres nemzetközi beavatkozást, de a logisztikai szervezést különösen megnehezítette volna. A város jelentősége, hogy elfoglalásával az iszlamisták állandó fenyegetés alatt tudták volna tartani Mali fővárosát. Így amikor Konna és Mopti elesett, az ideiglenes elnök az ENSZ-től és Franciaországtól kért azonnali segítséget. Az azonnali beavatkozást kérő Traoré már másnap katonai segítséget kapott.¹¹⁰

¹⁰⁸ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_1.pdf. Megtekintve: 2013. május 21. p. 8.

¹⁰⁹ Paul Melly: France: How was it dragged into the Malian conflict? <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-21009958>. Megtekintve: 2013. október 12.

¹¹⁰ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 8.

A francia erők az Operation Serval keretén belül kezdték meg a tevékenységüket Maliban. A területet több napon keresztül a francia légierő repülőgépei és helikopterei légicsapásokkal készítették elő a szárazföldi erők számára. Január 11-én délután Konna és Mopti régiójában a 4. Különleges Erők Helikopter Ezredének¹¹¹ Gazelle HOT helikopterei kezdték meg a műveletet egy több járműből álló oszlop harcképtelenné tételével. Ebben a fázisban a francia haderő egy helikopterpilótája vesztette életét, ami a terrorista csoportok harcosainak felkészültségét és kiképzettségét jelentette az intervenciós erő számára. A Csádban állomásozó repülőgépek, kettő Mirage F1 CR és hat Mirage 2000D, január 11-től vettek részt a Konna- Léré vonaltól északra elhelyezkedő terrorista csoportok bombázásában. A 1/7-es Provence vadászipülőgép-század négy Rafale-ja, 2013. január 12-én, a Saint Dizier repülőtérről átcsoportosításra került N'Djaménába. A műveleti siker érdekében a vadászipégeket kettő C135-ös légi utántöltő gép támogatta.¹¹²¹¹³ Január 14-ig a repülőgépek 8 sikeres feladatot hajtottak végre 12 célpontra.¹¹⁴ A vadászipülők egy része, 3 Mirage 2000D, január 14-én átcsoportosításra került Bamakóba.

A légi előkészítő műveletekkel párhuzamosan megkezdődött a szárazföldi csapatok átcsoportosítása is Maliba. 200 fő a francia tengerészgyalogság alakulataiból már január 11-én felkészült a bamakói szárazföldi műveleti csoport megerősítésére. Az alegység szállítását Hercules C130-as szállítórepülő végzett. Január 13-án az angol légierő kettő C17-e is megérkezett az Evreux reptérre, hogy az intervenciós erők eszközeinek és járműveinek átcsoportosításában vegyen részt. Bamakóba áthelyezték az egyébként Csádban működő Sparrowhawk műveleti csoport egy részét, amelynek bázisára 2013. január 14-én és 15-én több váltásban érkeztek az összefegyvernemi alegységek, akiket az Esterelben állomásozó légi szállító század Airbus A310 és Airbus A340-as gépei szállítottak.¹¹⁵ Így január 15-én már 800 Franciaországból átcsoportosított, és 900 Csádból és Elefántcsontpartról érkezett katona, összesen mintegy 1700 fő kezdte meg a

¹¹¹ 4e régiment d'hélicoptères Forces Spéciales

¹¹² Mali : opération Serval, poursuite du déploiement des forces.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-serval-poursuite-du-deploiement-des-forces>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹¹³ Mali : lancement de l'opération Serval. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-lancement-de-l-operation-serval>. Megtekintve: 2013. október 12.

¹¹⁴ Opération Serval : point de situation du 15 janvier 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-15-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹¹⁵ Mali : opération Serval, poursuite du déploiement des forces.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-serval-poursuite-du-deploiement-des-forces>. Megtekintve: 2013. október 12.

műveleti feladatokat Maliban. A saját erők átcsoportosítása közben megkezdődött az AFISMA parancsnokságának felállítása.¹¹⁶

Január 15-én este indult észak felé az első szárazföldi műveleti csoport, amely Sagaie típusú páncélozott felderítő, VAB páncélozott csapatszállító harcjárművekből és VBL Panhard könnyű páncélos járművekből állt. Az ő feladatuk volt Markala ellenőrzés alatt tartása és a Niger folyó megfigyelése. Emellett a légierő is folytatta a légicsapásokat északon.¹¹⁷ Január 17-én már 2000 francia katona volt a térségben, és megkezdődött az AFISMA erőinek Maliba való átcsoportosítása is.¹¹⁸ Január 18-án Idriss Deby, Csád elnöke bejelentette, hogy 2000 katonával járul hozzá a terrorellenes harchoz Maliban. A csádi haderő ideális szövetségesnek ígérkezett az iszlamistákkal és a tuaregekkel szemben, hiszen az elmúlt évtizedekben jelentős tapasztalatot szereztek mind a sivatagi, mind az irreguláris hadviselésben.¹¹⁹ A mali és a francia haderő egyes források szerint január 18-án visszafoglalta Dibalyt és Konnat.¹²⁰ Más források szerint Dibalyt csak 21-én sikerült visszafoglalniuk a kormányerőknek.¹²¹ A városok elfoglalásával vált lehetővé a Markalában állomásozó csoport Nionnoig való előremozgása. Ezzel egy időben, január 19-éről 20-ára virradóra a francia csapatok elfoglalták Mopti és Sevaré településeket.¹²² Ennek a műveletnek az előkészítése történhetett január 12-én, amikor helyiek már beszámoltak francia jelenlétről a térségben.¹²³

A francia előrenyomulás január 21-én elérte Doutenzát. A könnyen elért sikerek ellenére Franciaország tovább növelte a térségben katonái létszámát, továbbá folyt az AFISMA erőinek átcsoportosítása is.¹²⁴ Jelentősebb szárazföldi műveletre január 26-ig nem került sor, de ezalatt az idő alatt sem szűntek meg az északi területeken különböző

¹¹⁶ Opération Serval: montée en puissance du dispositif et poursuite des opérations.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-montee-en-puissance-du-dispositif-et-poursuite-des-operations>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹¹⁷ Opération Serval : point de situation du 16 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-16-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹¹⁸ Opération Serval : point de situation du 17 janvier (du 16.01 18h au 17.01 18h).
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-17-janvier-du-16.01-18h-au-17.01-18h>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹¹⁹ Emmanuel Haddad: Mali: Chadian Soldiers Join Battle for Northern Mali.
<http://allafrica.com/stories/201301230206.html>. Megtekintve: 2013. október 15.

¹²⁰ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 2.

¹²¹ Opération Serval : point de situation du 21 janvier 2013. Opération Serval : point de situation du 21 janvier 2013. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²² Opération Serval : point de situation du 20 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-20-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²³ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 1.

¹²⁴ Opération Serval : point de situation du 21 janvier 2013.

célokra végrehajtott légicsapások. 26-án egy összhaderőnemi művelet eredményeképpen a francia és mali haderő elfoglalta Gao repülőterét és a Niger stratégiai fontosságú hídját. Ez tette lehetővé a város visszafoglalását az iszlamistáktól. Gao elfoglalása jelentős momentum a harcok menetében, hiszen a logisztikai és egyéb harci támogató és harci kiszolgáló támogató csapatokat északabbra tudták telepíteni, Sevaréba. Ekkor már 2500 francia katona vett részt a műveletekben, továbbá bekapcsolódtak a harcokba nigeri és csádi alakulatok.¹²⁵ Gao elfoglalása után a következő célpont Timbuktu volt, melyet január 28-án foglalták el az intervenciók erők.¹²⁶ Január 30-án a francia, mali és afrikai csapatok elfoglalták Kidal. Ezzel az összes kulcsfontosságú, nagy északi város kormányerők, illetve nemzetközi erők ellenőrzése alá került.¹²⁷ A műveletekben 3500 francia katona vett részt, jelentős nemzetközi támogatással. Az afrikai országok, Csád és Niger a harcok e szakaszában is részt vettek katonai erejükkel, a nyugati államok logisztikai támogatása mellett. Kanada 1, Nagy-Britannia 2, Belgium 2, Dánia 1 és az USA 3 C17-es szállító repülőgépet működtetett folyamatosan a harcok kiszolgálásának érdekében.¹²⁸

A műveletek során kiemelkedő volt az összhaderőnemi alkalmi harci kötelékek közötti együttműködés. A francia légierő a mali hadszíntéren képes volt kamatoztatni a líbiai műveletek során szerzett tapasztalatait. A szárazföldi csapatok által alkalmazott harcjárművek megfeleltek a nehéz terep által támasztott követelményeknek, mindemellett elég könnyűek voltak a légi szállításhoz, és nagy tűzerőt képviseltek. Az északi nagyvárosok visszafoglalása a műveletek kezdetétől számított mintegy két héten belül történt meg, jelentős veszteségek nélkül. A harcok első szakasza tehát január 30-án, Kidal visszafoglalásával ért véget.¹²⁹

A harcok második szakasza február 19-én kezdődött meg. A hadműveleti szünet lehetővé tette az Operation Panther kidolgozását, az újjászerveződést és a csádi csapatok művelethez való csatlakozását. A harcok e szakasza a Mali észak-nyugati

¹²⁵ Opération Serval : point de situation du 24 janvier 18h au 26 janvier 12h.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-24-janvier-18h-au-26-janvier-12h>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²⁶ Opération Serval : 48H pour reprendre le contrôle de la boucle du Niger.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-48h-pour-reprendre-le-contrôle-de-la-boucle-du-niger>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²⁷ Opération Serval : bilan des opérations du 30 janvier.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-bilan-des-operations-du-30-janvier>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²⁸ Opération Serval: point de situation du 28 janvier 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-28-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹²⁹ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 3.

részén, Kidal régióban található, nagyjából 250.000 km² kiterjedésű, megközelítőleg 600 m-es átlagmagasságú, rendkívül átszegdelt Iforas hegységben folytatódtak.¹³⁰

A francia intervenciós erők kezdeti sikerei után az iszlamisták taktikát váltottak. Abban reménykedtek, hogy a viszonylag kis francia haderő hamar elveszti ütőképességét a hatalmas műveleti területen.

Február 5-én az AFISMA csádi katonái megkezdték biztosítási feladataikat Kidalban, míg a francia erők és a mali haderő megerősítette Gao-t és Timbuktu.¹³¹ Ennek ellenére még ezen a napon egy VBL Panhardokból, tüzérségi eszközökből és AMX-10 RC felderítő páncélvadászokból álló alegységet Gao-ban megtámadtak a felkelők.¹³² Ezután sor került az első öngyilkos merényletek végrehajtására. Az AFISMA erői ekkor veszítették az első katonáikat egy rajtaütés során. Az atrocitások számának megnövekedése indokolta egy átfogó művelet megtervezését a Kidal északi hegyvidékére visszahúzódtott iszlamisták ellen.¹³³

Február 7-én elkezdődött az Operation Panther előkészítése. A francia különleges erők egyes elemei 8-án elfoglalták Tessalit repterét, a csádi erők még 7-én elindultak Gao-ból.¹³⁴ Február 18-án a Kidal régióban található Aguelhok település visszafoglalásával folytatódott az északi művelet. A légi felderítésbe már kettő Harfang drónt is bevontak.¹³⁵ 19-én a Gao-ból útnak indult csádi erők elfoglalták Bourem városát. Ekkor a francia politikai vezetés bizakodónak tűnt, március végére tették a műveletek befejezését.¹³⁶ Ezt az álláspontot a hegyekben vívott harcok viszonylag magas emberveszteségei módosították a későbbiekben.

¹³⁰ Besenyő János, Miletics Péter: Országismertető Mali.
http://www.kalasnyikov.hu/dokumentumok/orszagismerteto_mali.pdf. Megtekintve: 2013. október 15.
p.12.

¹³¹ Opération Serval : point de situation du 4 février 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-4-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 20.

¹³² Opération Serval : Engagement d'un escadron blindé AMX 10RC de Niamey à Gao.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-engagement-d-un-escadron-blinde-amx-10rc-de-niamey-a-gao>. Megtekintve: 2013. október 20.

¹³³ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 3.

¹³⁴ Opération Serval : les forces françaises et tchadiennes s'emparent de Tessalit.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-les-forces-francaises-et-tchadiennes-s-emparent-de-tessalit>. Megtekintve: 2013. október 20.

¹³⁵ Opération Serval: point de situation du 14 février 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-14-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹³⁶ Opération Serval : point de situation du 14 février 18h au 18 février 18h.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-14-fevrier-18h-au-18-fevrier-18h>. Megtekintve: 2013. október 21.

Az Operation Panther előkészítése után az Iforas hegységben kezdődtek meg a harcok február 19-én, amikor egy szakasszintű francia felderítő járőrt a hegyekben bujkáló terroristacsoport megtámadott. A több órás tűzharcban vesztette életét a hadművelet második francia áldozata. Egy nappal korábban 150 francia, csádi és mali katona került bevetésre, erős légi támogatás mellett a hegységben az Operation Panther keretein belül, akik feladata a terrorista csoportok szétzilálása, újjászerveződésük megakadályozása és rejtékhelyeik lerombolása volt.¹³⁷ A február 21-én kialakult harcokban az Operation Pantherba bevont csádi haderő nagy veszteségeket szenvedett. A híradások szerint 13 csádi katona vesztette életét az algériai határhoz közel lezajlott összecsapásokban.¹³⁸

Az Iforas hegységben folyó harcok mellett folyamatosak voltak a már elfoglalt városokban a szövetséges erők ellen elkövetett támadások. Az iszlamista csoportok Gaoban, Kidalban és Timbuktuban is követtek el merényleteket, vagy egyéb erőszakos cselekményeket katonák ellen.¹³⁹ A harcok tovább folytatódtak a hegységben. Az intervenciós erők számára ismeretlen terepen folyó műveletekben március elején már a negyedik katonát vesztette a francia haderő, köztük egy tiszthelyettes is.¹⁴⁰ A tiszthelyettes halála ébresztette rá a francia politikai vezetést a Mali északi részén uralkodó helyzet súlyosságára. Március közepén a Gao régióban tevékenykedő terrorista csoportok megsemmisítésére indult el az Operation Doro 3. Ez a körzetben állomásozó francia, mali és afrikai erőket vonta be a műveletbe.¹⁴¹ Az Iforas hegységben folyamatosan zajló harcok és légicsapások ellenére március végére sem sikerült felszámolni az iszlamista csoportokat, vagy megakadályozni újjászerveződésüket. Az ismeretlen hegyi terep, az iszlamisták utánpótlását elősegítő közeli nyitott határ Algéria felé nem kedvezett a művelet sikerének, habár jelentős veszteségeket (mintegy 100 fő fegyveres, két fegyverraktár és több jármű) okozott a dzsihádistáknak. Többek között ekkor vesztette életét az AQIM regionális vezetője és a felkelés egyik irányítója, akinek a halálát az Al-Kaida is megerősítette, Abdelhamid

¹³⁷ Mali : décès d'un soldat français. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-deces-d-un-soldat-francais>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹³⁸ Thirteen Chadian soldiers, 65 rebels killed in Mali. <http://www.reuters.com/article/2013/02/23/us-mali-rebels-chad-idUSBRE91M00420130223>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹³⁹ Opération Serval : point de situation du 21 février 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-21-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁴⁰ Mali : décès d'un soldat français. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-deces-d-un-soldat-francais3>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁴¹ Opération Serval : Opération Doro 3. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-operation-doro-3>. Megtekintve: 2013. október 21.

Abou Zeid.¹⁴² A csádi katonák ugyan bejelentették Mokhtar Belmokhtar halálát is, de ez nem bizonyult valós hírnék.¹⁴³ A sikerek ellenére a szövetségesek is sok katonát vesztek és az iszlamisták több járművet is, köztük több AMX 10 RC-t megrongáltak vagy megsemmisítettek a harcok során. A művelet során négy francia és több mint 20 szövetséges katona vesztette életét.¹⁴⁴ Az Operation Panther-ban összesen 2.000 fő, 1.200 francia és 800 csádi katona vett részt.¹⁴⁵ Az Iforas hegységben március 25-én fejeződött be a művelet.¹⁴⁶

Az Operation Panther lezárása csak az Iforas hegység belsejéből való kivonulást jelentette, nem a harcok valós befejezését. A légicsapások sem szűntek meg az ország északi részében. Áprilisban azonban az Operation Serval résztvevői már nemcsak éles műveleteket hajtottak végre, hanem megkezdték az EUTM Mali felkészítését is.¹⁴⁷ Emellett az intervenciós erők a különböző északi települések visszafoglalásakor szembesültek azzal, hogy a több hónapon keresztül tartó iszlamista uralom sikeresen radikalizálta a lakosság egy részét. Ezt úgy érhették el, hogy a dzsihádisták csoportok vezetői nem engedték rögtön a sáría bevezetését, előbb különböző olyan szolgáltatások nyújtásával nyerték meg az északi lakosságot, amelyekhez egyébként nem juthattak hozzá. Ezzel szerzett népszerűséget mind az AQIM, mind a MUJAO. Lényegében egy felkészült PSYOPS művelet végrehajtásáról volt szó a térségben. Ez nem is olyan meglepő, ha figyelembe vesszük azt, hogy az iszlamistákat esetlegesen Afganisztánból érkezett harcosok képezték ki. Ők a NATO ottani tevékenysége nyomán megismerhették a hasonló műveletek működését, működtetését. A veszélyt az jelentette, hogy az iszlamisták támogatást szereztek az északi városokban, így folyamatosan tudtak embereket toborozni, utánpótláshoz jutottak és állandó információs csatornáik voltak a visszafoglalt területeken is.¹⁴⁸

¹⁴² Al Qaeda commander Abou Zeid killed in Mali: Algeria's Ennahar TV.
<http://www.reuters.com/article/2013/02/28/us-mali-rebels-qaeda-idUSBRE91R1AD20130228>.
Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁴³ BBC: Belmokhtar's militants 'merge' with Mali's Mujao. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

¹⁴⁴ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 4.

¹⁴⁵ Opération Serval : point de situation du jeudi 28 février.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-28-fevrier>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁴⁶ Opération Serval : Point de situation du lundi 25 mars.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-lundi-25-mars>. 2013. október 21.

¹⁴⁷ Opération Serval : point de situation du jeudi 4 avril 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-4-avril-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁴⁸ Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere. p. 5.

Az Operation Doro 3 továbbra is sikeresen működött Gao régióban, továbbá Timbuktu régióban sem szüntek meg a katonai műveletek. A légicsapások ekkor is folyamatosak voltak, de április 15-én 3 Mirage 2000D, 2 Rafale és 1 C135-ös repülőgép kivonásra került Maliból.¹⁴⁹ Áprilisban megkezdődött a szárazföldi erők kivonása is. Először a Légi Szállítású Zászlóalj Alkalmi Harccsoportot vonták ki, majd április 22-én megkezdték a 3. Zászlóalj Alkalmi Harccsoport első elemeinek hazaszállítását is, így április végére 500 francia katona került kivonásra Maliból.¹⁵⁰

Április 16-án Gaotól keletre egy 700 fős műveleti csoport megkezdte az Operation Obiou végrehajtását. A művelet célja a Semit régió biztosítása, a területen tartózkodó felkelőcsoportok szétzilálása és pusztítása volt. Ez a művelet ismét jelentős anyagi készleteket, fegyvereket, lőszerkészleteket, üzemanyagot tárt fel, valamint pusztított el. A művelet nem vezetett nyílt fegyveres összeütközéshez.¹⁵¹ Májusban folytatódott a francia erők kivonása, ekkor 6 helikoptert, 3 Tigrist és 3 Pumát szállítottak vissza Franciaországba.¹⁵² Ennek ellenére májusban is folyamatosak voltak a légicsapások az északi területeken. A szárazföldi erők ellen továbbra is folyamatosan követtek el merényleteket. Május 13-tól 14-ig Gao régióban végrehajtották a Chaillol műveletet, amely nem járt harcérintkezéssel, de újabb lőszerraktárt tárt fel és semmisített meg.¹⁵³ Május végén már megkezdődtek az újjáépítési feladatok is. Tassiganál Bailey hidat építettek a Nigeren, Gaoban is megkezdődtek különböző építési munkálatok.¹⁵⁴ Május végén még egy kétnapos művelet került végrehajtásra a Sivatagi Zászlóalj Alkalmi Harccsoport több mint 300 katonájának bevonásával, a mali haderő biztosítása mellett.

¹⁴⁹ Opération Serval : point de situation sur les opérations du jeudi 18 avril 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-sur-les-operations-du-jeudi-18-avril-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁵⁰ Opération Serval : redéploiement et désengagement du GTIA 3.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-redeploiement-et-desengagement-du-gtia-3>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁵¹ Opération Serval : opération Obiou dans l'Est de Gao.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-operation-obiou-dans-l-est-de-gao>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁵² Mali : désengagement de 6 hélicoptères. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-desengagement-de-6-helicopteres>. Megtekintve: 2013. október 21.

¹⁵³ Mali: Point de situation sur l'opération Serval.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-sur-l-operation-serval>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁵⁴ Mali: point de situation du 23 mai. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-du-23-mai>. Megtekintve: 2013. október 22.

A művelet a hónap közepén végrehajtott feladatok során szerzett információkat hasznosította az iszlamisták logisztikai raktárainak megsemmisítésére.¹⁵⁵

Júniusban folytatódott a dandár váltása. A hónapban is végrehajtásra kerültek különböző légi műveletek. Június 8-13-ig Bourem régióban 400 fő bevonásával végrehajtásra került az Operation Orion az iszlamista csoportok és raktáraik felderítésére és megsemmisítésére. A két fázisban végrehajtott akció sikeres volt, több raktárt találtak, amelyek fegyvereket, lőszeret, üzemanyagot, híradó eszközöket, járműveket, optikai eszközöket tartalmaztak, továbbá feltártak és leromboltak egy IED műhelyt.¹⁵⁶ Júniusban az Iforas hegység területén is több különböző felderítő műveletet hajtottak végre, ilyen volt az Operation Sirius is. A június 13-tól 18-ig tartó műveletben 120 francia katona vett részt. Három felderítő szakasz, egy lövész raj és egy aknavető szakasz képezte a szárazföldi erőt, egy Rafale géppár és 2 Harfang drón a légierőt. A feladat a Tessalittól délre fekvő területek felderítése volt. A művelet során több fegyverraktárt derítettek fel és semmisítettek meg. A feladat végrehajtása nem ütközött fegyveres ellenállásba.¹⁵⁷ Hasonló műveletek zajlottak a hónap végéig Tessalit körzetében és a Nigertől északra. Eközben folytatódott a francia csapatok kivonása, valamint folytak az előkészületek az AFISMA július 1-i ENSZ misszióba való integrálására.¹⁵⁸

Június 24-én indult el az Operation Netero, amely július 9-én fejeződött be. A műveletbe több mint 600 főt, köztük a Sivatagi Zászlóalj Alkalmi Harccsoport három századát vonták be, melyek feladata a Gao keleti régiójában tevékenykedő terroristahálózatok felderítése és semlegesítése, információszerzés és a talált fegyverlerakatok megsemmisítése volt.¹⁵⁹

Júliusban és augusztus elején az Operation Serval és a Maliban tevékenykedő összes nemzetközi szervezet feladata a választások békés lefolyásának biztosítása volt. Ennek

¹⁵⁵ Mali : Point de situation sur les opérations du jeudi 30 mai 18h00.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-sur-les-operations-du-jeudi-30-mai-18h00>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁵⁶ Opération Serval : point de situation du jeudi 13 juin à 18 heures.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-13-juin-a-18-heures>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁵⁷ Mali : opération Sirius. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-sirius>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁵⁸ Opération Serval : Point de situation du jeudi 27 juin 18h00.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-27-juin-18h00>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁵⁹ Opération Serval: point de situation du 11 juillet 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-11-juillet-2013>. Megtekintve: 2013. október 22.

érdekében indították el július 21-én az Operation Centaure-t, amelyben 800 francia katona vett részt jelentős légi támogatás mellett. A művelet feladata az északi országrészben a választások ellen irányuló cselekmények felderítése, megakadályozása volt. Emellett az északi városokban segítettek a szavazóhelységek felállításában. A választások ideje alatt, augusztus 11-én, történt meg az Operation Serval parancsnoki átadás-átvétele, Grégoire de Saint Quentin tábornok és Marc Foucaud vezérőrnagy között.¹⁶⁰ Az Operation Centaure augusztus 21-én ért véget, a választások lefolyása zavartalan volt.¹⁶¹

Augusztus 31-én egy újabb művelet kezdődött Gao régió északi részében. Az Operation Dragon 400 francia, valamint 150 nigeri és szenegáli katona, valamint mali rendőrök részvételével került végrehajtásra. A művelet feladata felderítés, járőrözés és az észak Maliban lévő nagyobb városokat összekötő utak biztosítása volt. A MINUSMA erői felvették a kapcsolatot a helyi lakossággal, ami biztonságnövelő tényező volt. Az Operation Dragon szeptember 14-én ért véget, amikor Tessalitból Gaoba zökkenőmentesen megérkezett egy 70 járműből, köztük 10 AMX 10 RC-ből és 10 LAV könnyű páncélos járműből álló oszlop.¹⁶²

Három nappal később ismét művelet kezdődött, az Operation Constrictor. Feladata a Gao és Bourem között futó utak biztosítása volt, amely az iszlamista csoportok logisztikai ellátásának gyengítését célozta. A műveletben kettő, egyenként 100 fős összhaderőnemi alegység vett részt váltásokban a mali csendőrök biztosítása mellett. A művelet során ismét találtak lőszerlerakatokat, amelyeket meg is semmisítettek. Az Operation Constrictor október elején ért véget.¹⁶³

Októberben tovább folytak a felderítő műveletek Mali északi régiójában, ahol folyamatosan kerülnek elő az iszlamista csoportok által felhalmozott fegyver és egyéb, a harc megvívásához szükséges anyagi készletek. Eközben nem szűntek meg a különböző légi műveletek sem az északi országrészben. A jelenlévő nemzetközi erők azonban már nem csak a terrorista csoportok felszámolását célozzák meg, hanem a

¹⁶⁰ Opération Serval : point de situation du jeudi 15 août 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-15-aout-2013>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁶¹ Opération Serval : point de situation du jeudi 22 août 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-22-aout-2013>. Megtekintve: 2013. október 23.

¹⁶² Serval : opération Dragon. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/serval-operation-dragon>. Megtekintve: 2013. október 22.

¹⁶³ Serval: situation update, Thursday, 26 September 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/english/content/view/full/218282>. Megtekintve: 2013. október 23.

városok újjáépítésében is közreműködnek. Az északi országrész nagyobb városai szövetséges kézben vannak, de a dzsihádisták ennek ellenére is folytatják harctevékenységet az intervenciós erők ellen.¹⁶⁴ Szakértők szerint a támadások megújulásának és fölerősödésének hátterében a november 24-én következő parlamenti választások állnak. Ezért a francia erők számítottak a támadások intenzitásának növekedésére, és Hidra néven újabb, több száz főt megmozgató műveletet indítottak az északi országrészben.¹⁶⁵

Az Operation Serval erőinek csökkentése tervezetten márciusban indult volna meg, amikor Mali északi régiójában a francia elgondolás szerint stabilizálnia kellett volna a helyzetnek.¹⁶⁶ A tervezett kivonulás év végére már csak mintegy 1.000 fős, állandó kontingenst hagyott volna a térségben gyorsreagálású erőnek. A Maliban tartózkodó mintegy 4.000 francia katonából azonban októberre még mindig 3.200 fő biztosította a békefenntartó alakulatokat, illetve a nigeri uránbányákat. Ez az ENSZ misszió beérkezett erőinek kis létszámának, gyenge felszereltségének, valamint a harcoló komponens hiányának tudható be.¹⁶⁷ Az Operation Serval elérni kívánt végállapot megjelölése nélkül indította meg műveleteit Maliban, így teljes kivonulásának időpontja kérdéses.

III. 2 AFISMA

Az AFISMA (African-led International Support Mission to Mali) egy az ENSZ támogatásával létrehozott nemzetközi misszió Mali területi integritásának helyreállítása, Bamakó támogatása érdekében. Feladata a kormányerők segítése, leváltása az északi harcokban, az Operation Servallal és az EUTM Malival együttműködve. A misszió létrehozására a 2012. december 20-án elfogadott ENSZ BT 2085-ös határozat adott egy évre, azaz 2013. december 20-ig, mandátumot az ECOWAS-nak. Az AU által tervbe vett öt afrikai készenléti dandár egyike képezi a misszió alapját, ez az egyetlen felállított

¹⁶⁴ Serval: Point de situation hebdomadaire du jeudi 17 octobre.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/serval-point-de-situation-hebdomadaire-du-jeudi-17-octobre>. Megtekintve: 2013. október 23.

¹⁶⁵ Újra bevetették a francia katonákat Maliban.

http://hvg.hu/vilag/20131024_ujra_bevetettek_a_francia_katonakat_mali. Megtekintve: 2013. október 24.

¹⁶⁶ French troops to begin Mali pullout in March-foreign minister.

<http://www.reuters.com/article/2013/02/05/us-mali-rebels-troops-idUSBRE9141AB20130205>.

Megtekintve: 2013. október 18.

¹⁶⁷ Michelle Nichols, Jackie Frank: UN appeals for more troops helicopters for Mali mission.

<http://www.reuters.com/article/2013/10/16/us-mali-crisis-un-idUSBRE99F14520131016>. Megtekintve: 2013. október 17.

és működőképes ECOWAS dandár. A csapatok mielőbbi bevetését tervezték 2012 decemberében, de még így is csak egy ősztől induló beavatkozást tartottak lehetségesnek.¹⁶⁸

A 2013 januárjában megindult francia intervenció azonban maga után vonzotta a nemzetközi szereplőket, így már 2013. január 14-én elkezdődött Bamakóban az AFISMA parancsnokságának felállítása.¹⁶⁹ A nemzetközi szereplők egy 4, egyenként 500 fős zászlóaljból álló műveleti csoportot akartak létrehozni.¹⁷⁰ Ezt a létszámot márciusban növelték 9.620 főre, melyből 8.859 fő katona, 590 fő rendőr és 171 fő civil.¹⁷¹ Január 17-én megkezdődött az afrikai csapatok átcsoportosítása Maliba, illetve egy nigeri és csádi katonákból álló alkalmi harci kötelék január végén már csatlakozott a Gao visszafoglalásáért vívott küzdelembe.¹⁷² A felajánlott katonák január közepétől márciusig, nem teljesen két hónap alatt kerültek átcsoportosításra Maliba. A misszióban résztvevő katonák száma áprilisban 6.300 volt.¹⁷³

A misszióba több afrikai ország ajánlott fel katonákat, köztük Elefántcsontpart, Sierra Leone és Uganda is. Csád 2.000, Nigéria 1.200, Benin 650, Szenegál 500, Burkina Fasó 500, Niger 500¹⁷⁴, Ghána 120¹⁷⁵, Gambia 150¹⁷⁶, Libéria 50¹⁷⁷ és Togo 700¹⁷⁸ katonát ajánlott fel. Ezek közül a haderők közül a legfelkészültebb a csádi kontingens. Ők nemcsak szárazföldi, hanem légierőt is képesek bevetni, hat Sukhoi bombázó, és több Mi-17-es, valamint Mi-24-es támadó helikopter állt a rendelkezésükre, illetve ők már rendelkeztek sivatagi terepen folytatott harci

¹⁶⁸ Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁶⁹ Opération Serval: montée en puissance du dispositif et poursuite des opérations.

¹⁷⁰ Opération Serval: Point de situation du 29 janvier 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-29-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

¹⁷¹ April 2013 Monthly Forecast, AFRICA Mali. http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2013-04/mali_6.php?print=true. Megtekintve: 2013. október 16.

¹⁷² Opération Serval : point de situation du 24 janvier 18h au 26 janvier 12h.

¹⁷³ AFISMA Head of Mission praises African Forces serving in Mali and elsewhere in the Continent. <http://www.peaceau.org/en/article/press-release-afisma-head-of-mission-praises-african-forces-serving-in-mali-and-elsewhere-in-the-continent#sthash.U0gYaxg8.dpuf>. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁷⁴ Nigeria Set for Mali Troop Deployment. <http://www.voanews.com/content/nigeria-set-for-mali-troop-deployment/1584191.html>. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁷⁵ Ghana sends troops to Mali.

http://www.gaf.mil.gh/index.php?option=com_content&view=article&id=478:ghana-sends-troops-to-mali&catid=13:news&Itemid=34. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁷⁶ Lamin B. Darboe: Gambia to send troops to coup-hit Mali, Guinea Bissau.

<http://thepoint.gm/africa/gambia/article/gambia-to-send-troops-to-coup-hit-mali-guinea-bissau>. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁷⁷ Liberia sends first post-war peacekeepers to Mali. <http://www.reuters.com/article/2013/06/20/us-mali-peacekeepers-idUSBRE95J0RX20130620>. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁷⁸ Togo says first 100 soldiers sent to Mali. http://news.xinhuanet.com/english/africa/2013-01/18/c_132112930.htm. Megtekintve: 2013. október 17.

tapasztalattal.¹⁷⁹ Alapvetően azonban az afrikai erők bevetése nehézkes és lassú volt, mert a katonákat ki kell képezni a sivatagi hadviselésre és fel kell szerelni a harc megvívásához szükséges eszközökkel. A legtöbb afrikai haderő régi, elavult technikai eszközökkel rendelkezik.

Az AFISMA misszió feladata alapvetően a harcok átvétele volt a mali kormányerőktől. Ezen belül is az iszlamista csoportok harcképességének gyengítése, az utánpótlási útvonalak lezárása, még fel nem szabadított északi területek és városok visszafoglalása, azok biztosítása. Emellett a misszió vállalta a mali haderő reformjának támogatását, amennyiben az demokratikusan megválasztott civil kormányzat alatt működik. Az AFISMA egy igen bonyolult műveletet kellett, hogy megoldjon Maliban, kapott egy békeépítő feladatot, de államépítés és a különböző szereplők közötti közvetítés is ennek a missziónak volt a feladata.¹⁸⁰

A január közepén megérkezett csapatok még ebben a hónapban bekapcsolódtak a francia műveletbe, az Operation Panther-be. Február elején a francia erők felkészültek a három északi város biztosítási feladatainak átadására az AFISMA missziónak.¹⁸¹ Márciusban az AFISMA erői feladatokat láttak el Mali három északi régiójában, Gaoban, Kidalban és Timbuktaban. Az AFISMA komoly műveletben a csádi erők kivételével nem vett részt. Az északi régióban a nemzetközi jelenlét ellenére számos atrocitás történt és megnőtt a katonák ellen elkövetett öngyilkos merényletek száma. Ez felvetette azt a kérdést, hogy milyen hatékony a francia intervenciós erő és afrikai szövetségesei.¹⁸² Az ezt követő időszakban sem történt előrelépés a biztonsági helyzet javítására tett erőfeszítések ellenére sem. Ennek hatására a mali kormány és Franciaország is mindinkább egy ENSZ misszió gyors felállítását szorgalmazta. Az AFISMA misszió tehát nem volt hatékony. Az északi helyzet javításának érdekében azonban Bamakó júniusban ismét megkezdte a tárgyalásokat a tuaregekkel.¹⁸³

Az AFISMA finanszírozását sem az AU, sem az ECOWAS nem tudta megoldani, így nemzetközi segítséget kellett kérni az anyagi háttér megteremtéséhez. A misszió fenntartásához 1 évre nagyjából 1 milliárd USD-re lett volna szükség, ám az ennek

¹⁷⁹ Mali: Chadian Soldiers Join Battle for Northern Mali.

¹⁸⁰ AFISMA: Military ahead of Politics

¹⁸¹ Mali Tuaregs seize two fleeing Islamist leaders. <http://www.reuters.com/article/2013/02/05/us-mali-rebels-idUSBRE91205Z20130205>. Megtekintve: 2013. október 18.

¹⁸² Chad foreign minister warns against early Mali exit. <http://www.reuters.com/article/2013/03/21/us-mali-crisis-chad-idUSBRE92K0S420130321>. Megtekintve: 2013. október 18.

¹⁸³ U.N. says Mali still precarious, future peacekeepers need equipment. <http://www.reuters.com/article/2013/06/09/us-mali-un-idUSBRE95801V20130609>. Megtekintve: 2013. október 18.

összegyűjtésére tartott addisz-abebai találkozón ennek csak a fele került felajánlásra különböző országok és nemzetközi szervezetek által. A teljes összeg 23%-át adták csak afrikai országok, viszont erről az oldalról érkeztek fogyóanyag felajánlások, például Egyenlítői Guinea üzemanyagot ajánlott fel az AFISMA számára.¹⁸⁴ A misszió fenntartásából is adódó nehézségeket az ENSZ oldotta meg úgy, az AFISMA erőket integrálták az induló MINUSMA misszióba. Az ENSZ 2013. április 25-én döntött az általa finanszírozott misszió létrehozásáról, amelybe főként afrikai katonákat kívánt bevonni. A tervezetten 12.000 fős misszió ezzel tette meg az első lépést az AFISMA integrálására, amelyre végül 2013. július 1-jén került sor.¹⁸⁵

IV. Az ENSZ misszió

A MINUSMA (Multidimensional Integrated Stabilization Force) létrehozásáról 2013. április 25-én hozott döntést az ENSZ BT 2100-as határozatával.¹⁸⁶ A misszió engedélyezett létszáma 12.640 fő, melyből 11.200 fő katona, 1440 fő rendőr.¹⁸⁷ Az ENSZ misszió 2013. július 1-jén vette át a békefenntartó feladatokat a térségben. Az áprilisi döntés mandátumot adott a január 11-e óta az országban több műveletet végrehajtó francia erőknek a további működésre, ami július 1-től az ENSZ katonák biztosítása. A mali ENSZ misszióban szolgáló katonák a támadó műveletekben nem vehetnek részt.¹⁸⁸

A MINUSMA több feladatot kapott. Biztosítani kell a főbb északi városokat, támogatnia és segítenie kell a mali kormány és a tuareg csoportok közötti megbékélési folyamatot, továbbá közre kellett működnie a júliusra tervezett választások szabályos levezetésében.¹⁸⁹

¹⁸⁴ Mehari Taddele Maru: AFISMA: Military ahead of Politics.

<http://studies.aljazeera.net/en/reports/2013/02/20132148940690455.htm>. Megtekintve: 2013. október 16.

¹⁸⁵ Colum Lynch: U.N. authorizes controversial 12,000 man Mali peacekeeping mission.

http://turtlebay.foreignpolicy.com/posts/2013/04/25/un_authorizes_mali_peacekeeping_mission?wp_login_redirect=0. Megtekintve: 2013. október 15.

¹⁸⁶ MINUSMA United Nations Stabilization Mission in Mali.

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/background.shtml>. Megtekintve: 2013. október 15.

¹⁸⁷ MINUSMA Facts and Figures. <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/facts.shtml>. Megtekintve: 2013. október 15.

¹⁸⁸ Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁸⁹ Colum Lynch: U.N. authorizes controversial 12,000 man Mali peacekeeping mission.

Az ENSZ misszió július 1-jén 6000, már a térségben tartózkodó nyugat-afrikai katona bevonásával, lényegében az AFISMA misszió beolvasztásával indult. Emellett azonban szükség volt további felajánlásokra. Hiányos volt még a személyi állománytábla feltöltöttsége, nem volt elegendő helikopter és felderítő, hírszerző támogatás. E hiányosságok pótlását kellett volna megoldani mielőtt a misszió megkezdte működését.¹⁹⁰

Több afrikai és európai ország járult hozzá katonák, rendőrök vagy technikai eszközök felajánlásával az ENSZ misszió felállításához. Katonákat ajánlott fel: Banglades, Benin, Burkina Fasó, Kambodzsa, Csád, Elefántcsontpart, Finnország, Franciaország, Németország, Ghána, Guinea, Jordánia, Libéria, Mauritánia, Niger, Nigéria, Szenegál, Sierra Leone, Svédország, Togo, Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok. Rendőröket ajánlott fel: Banglades, Belgium, Benin, Burkina Fasó, Burundi, Kamerun, Kanada, Csád, Chile, Elefántcsontpart, Egyiptom, Franciaország, Németország, Guinea, Olaszország, Jordánia, Niger, Nigéria, Ruanda, Szenegál, Togo és az Amerikai Egyesült Államok.¹⁹¹

Október közepére a MINUSMA misszióban részt vevő katonák száma a mandátumban meghatározott 12.600 fő helyett mindössze még csak nagyjából 5.200 fő volt. Súlyosan érintette a kezdetektől fogva létszámhiánnyal küzdő missziót a mintegy 1.200 nigériai katona augusztusi, az országukban kitört iszlamista felkelés miatti kivonulása. Az ENSZ főtitkár, Ban Ki-Moon szerint az előirányzott létszám eléréséhez szükség van még két lövész zászlóaljra, egy repülőtér karbantartó századra, egy információs műveletek csoportra és egy különleges erők századra. Ezek mellett a hiányosságok mellett azonban még egy nagyon égető probléma mutatkozik a misszió által használt eszközökben, ez a gyors reagáló képességet biztosító helikopterek kis száma. Még mindig nincs elegendő eszköz a csapatok gyors szállítására. A misszió alacsony létszáma késlelteti a tervezett francia erőcsökkentést a térségben. A létszámproblémák mellett szeptemberben a feladatot végrehajtó katonák közül páran, 150 csádi katona, elhagyták szolgálati helyüket és tüntetésbe kezdtek. Ezeket a katonákat a műveletek megkezdése óta nem váltották le.¹⁹²

¹⁹⁰ UN takes over Mali peacekeeping mission, doubts over vote.
<http://www.reuters.com/article/2013/07/01/us-mali-un-idUSBRE9600WC20130701>. Megtekintve: 2013. július 01.

¹⁹¹ MINUSMA Facts and Figures.

¹⁹² Michelle Nichols, Jackie Frank: UN appeals for more troops helicopters for Mali mission.
<http://www.reuters.com/article/2013/10/16/us-mali-crisis-un-idUSBRE99F14520131016>. Megtekintve: 2013. október 17.

A MINUSMA a július 1-i feladatátvétel után megkezdte működését az északi városokban, ahol a választások közeledtével megnőtt az iszlamisták visszatérésétől való félelem. A kormány július 6-án ennek ellenére feloldotta az országban a szükségállapotot, hogy a mintegy 28 elnök-jelölt megkezdhesse kampányát a július 28-i első forduló előtt.¹⁹³ Az atrocitásoktól való félelem néhány esettől eltekintve alaptalannak bizonyult, véleményem szerint a Ramadán hónap miatt, amely 2013-ban július 9-től augusztus 7-ig tartott. A választások augusztus 11-i, második fordulója volt eredményes, a korábbi miniszterelnök, Ibrahim Boubakar Keita nyert.¹⁹⁴ Az ENSZ részt vett a választások biztosításában és megfigyelésében is.

Niger külügyminisztere, Mohamed Bazoum a választások sikeres lezárása után megköszönte a MINUSMA-nak, hogy megakadályozta az iszlamisták visszatérését. A mali népesség szeptemberben ezért már megkérdőjelezte az ENSZ misszió létjogosultságát, de Bazoum szerint a misszió biztosítja az állami intézmények visszatérését Mali északi régióiba. Szerinte a missziónak mintegy két-három éven keresztül még biztosan az országban kell maradnia.¹⁹⁵ Ezt az elképzelést támasztja alá a békefenntartó erők ellen elkövetett támadások számának megnövekedése. A szeptember végén elkezdődött támadássorozat 2013 októberében tetőzött. 23-án Tessalitban négy öngyilkos merénylő támadott meg egy ellenőrző-átesztő pontot. A támadás során két csádi katona és egy gyerek vesztette életét, hat békefenntartó megsérült. A délutáni órákban kézfegyverekkel kezdték el löni a checkpointot az öngyilkos merénylők társai. Őket francia és mali katonák vették üldözőbe. A tűzharcban több civil is megsérült. A támadásért nem vállalt felelősséget sem az AQIM, sem a MUJAO. A két szervezet korábban hajtott végre ilyen akciókat Mali északi településein. A MINUSMA szóvivője szerint a támadást figyelemfelkeltésnek szánták a közeledő novemberi parlamenti választások előtt. A francia erők kivonulásával az ENSZ békefenntartó missziója a jelenlegi létszámával és mandátumával tehetetlen lesz az ilyen támadásokkal szemben.¹⁹⁶

¹⁹³ Mali state of emergency lifted ahead of election. <http://www.reuters.com/article/2013/07/06/us-mali-security-idUSBRE96504Z20130706>. Megtekintve: 2013. október 18.

¹⁹⁴ Keita wins Mali presidential vote after rival admits defeat. <http://www.reuters.com/article/2013/08/13/us-mali-election-idUSBRE97B0SG20130813>. Megtekintve: 2013. augusztus 13.

¹⁹⁵ Niger would welcome armed U.S. drones: foreign minister. <http://www.reuters.com/article/2013/09/18/us-niger-drones-idUSBRE98H0PW20130918>. Megtekintve: 2013. október 18.

¹⁹⁶ Suicide attack kills two Chadian UN troops, child in Mali. <http://www.reuters.com/article/2013/10/23/us-mali-un-attack-idUSBRE99M17720131023>. Megtekintve: 2013. október 23.

V. Az EUTM Mali

Az EU 2012. október közepén tartott találkozóján a tagállamok képviselői megszavazták, hogy támogatják Mali területi integritásának, valamint a demokratikus kormányzat és jogrend visszaállítását. Ezért egy kiképző misszió megindítását hagyták jóvá. Az EUTM Mali működésének jogalapja a 2012. decemberi elnöki meghívólevél és a 2085-ös ENSZ BT határozat.¹⁹⁷ A megállapodást az EU és Mali között a misszió felállításáról és feladatrendszeréről április 4-én írták alá Bamakóban.¹⁹⁸ A misszió célkitűzései helyreállítani az alkotmányos és demokratikus rendet, a parlament által elfogadott menetrend alkalmazásával, segíteni a mali hatóságok hatalomgyakorlását az egész ország területén, valamint semlegesíteni a szervezett bűnözést és a terrorfenyegetettséget.¹⁹⁹ „A misszió egyik kiemelt feladata a helyi haderő képességeinek fejlesztése, kiképzése és szakértői tanácsadás.”²⁰⁰ Az EUTM Mali nem végez harctevékenységet.

A misszió mandátuma jelenleg 15 hónapra szól, ennek közös költsége nagyjából 23 millió EUR. A mandátum meghosszabbításáról folynak a tárgyalások. A misszió eredetileg 4 darab 750 fős harccsoport felkészítését vállalta 10 hetes váltásokban, a későbbiekben módosították a kiképezni kívánt zászlóaljak számát 8-ra. Az EUTM Mali parancsnoksága Bamakóba települt, jelenlegi parancsnoka a francia Bruno Guibert dandártábornok.

A kiképzést a fővárostól 60 km-re északkeletre elhelyezkedő Koulikoroban végzik. Az ország egyetlen tiszti iskolája ad otthont a 200 kiképzőből és 250 fő biztosító és kiszolgáló személyzetből álló misszionak. A kiképzésben 23 tagállam vesz részt: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia,

¹⁹⁷ Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

¹⁹⁸ Agreement between the European Union and the Republic of Mali on the status in the Republic of Mali of the European Union military mission to contribute to the training of the Malian Armed Forces (EUTM Mali). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:106:0002:0006:EN:PDF>. Megtekintve: 2013. október 17.

¹⁹⁹ EU Training Mission in Mali. http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/01092013_factsheet_eutm-mali_en.pdf. Megtekintve: 2013. október 17.

²⁰⁰ Dr. Murinkó Attila mk. alezredes: Altisztek nemzetközi katonai missziókban, in: Honvéd Altiszti Folyóirat, 2013/3. ISSN 1586-2917

Luxembourg, Magyarország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország és Szlovénia.²⁰¹

A kiképzést végző nemzetek közül a legnagyobb erőfeszítéseket a volt gyarmattartók teszik. Ez a kontingensek létszámában, anyagi hozzájárulásban, illetve feladatvállalásban is megmutatkozik.²⁰²

Az EUTM Mali telepítését 2013 februárjában kezdték meg. Ez komplex feladatnak bizonyult, hiszen az alapoktól kellett megteremteni a misszió működésének feltételeit, a kiképző állomány szállását, valamint a törzs irodáit is a semmiből kellett felépíteni, mégpedig igen rövid határidőre. Április elején az Operation Serval-ból átvezényelt idegenlégiósok megkezdtek a kiképzők feladatra való felkészítését, egyben áprilisban megindult az 1. Zászlóalj Harccsoport alapkiképzése, amely két hétig tartott. Ezután a különböző szakfelkészítések és az általános felkészítés zajlott: a zászlóalj állományából kiemelték mesterlövészeket, híradó, valamint műszaki katonákat és egy harcjárműves részleget. Az az állomány, amely nem került be egyik specializálóra sem, általános felkészítést kapott.²⁰³

Magyarország 10 főt ajánlott fel a misszióba, egy összekötő tisztet, 6 fő mesterlövész-kiképzőt és 3 fő egészségügyi személyzetet. Az összekötő tiszt február 27-én érkezett Bamakóba, március 19-én az egészségügyi részleg és április 13-án a kiképző állomány került átcsoportosításra Koulikoroba.²⁰⁴ A magyar kontingens az alapkiképzés két hetéről lemaradt.²⁰⁵

Az EUTM Mali a francia kiképzési módszert vette át, ami azt jelenti, hogy minden héten egy napot terepen kell töltenie a kiképzendő állománynak, 4 napon pedig elméleti felkészítés folyik. A mali katonákat is e szerint a módszer szerint képzik ki, annyi különbséggel, hogy nekik a hétvégéken a század által elrendelt feladatokat is végre kell hajtaniuk.

A magyar kiképzőcsoport a mesterlövészek kiképzését kapta feladatul. Az első két zászlóalj mesterlövészeit képezték ki, mindkét egységből 27 főt. Ők választhatták ki egy

²⁰¹ EU Training Mission in Mali. http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/01092013_factsheet_eutm-mali_en.pdf. Megtekintve: 2013. október 17.

²⁰² Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens, mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

²⁰³ Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens, mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

²⁰⁴ MTI: Megkezdik szolgálatukat a magyar katonák Maliban. <http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-minisztrium/vedelempolitikaert-es-tervezesert-felelos-helyettes-allamtitkarsag/hirek/megkezdik-szolgalatukat-a-magyar-katonak-maliban>. Megtekintve: 2013. szeptember 18.

²⁰⁵ Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens, mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

lövészet során az állományból a legrátermettebbeket, akik egy 5 hetes, 150 elméleti órát magába foglaló szakfelkészítést kaptak. A kiképzőcsoport parancsnokának elmondása alapján a kiképzendő állománnyal adódtak a felkészítés során a más alpműveltségéből adódó nehézségek, ennek ellenére az állomány nyitott volt a tanulásra. A csoportparancsnok elmondása szerint azonban a 10 hetes kiképzés rövid, nem elegendő egy zászlóalj felkészítésére: az 1. Zászlóalj Harccsoport kiképzésének megkezdésekor derült ki, hogy komoly hiányosságok vannak az altiszti és a tiszti kar kiképzettségében is. A hiánypótlást ennek az állománynak a kiemelésével és külön kiképzésével próbálták megoldani, így viszont a szakasz-, század- és zászlóalj-összekovácsoláskor találkozott először a parancsnok az állományával, ami szintén nem volt célszerű. Ennek ellenére a kiképzési ciklusok hossza nem változott.²⁰⁶

Az 1. Zászlóalj Harccsoport, a Waraba, kiképzése június 21-én fejeződött be Koulikoroban. Az egységet északra, Gao-ba küldték feladat végrehajtásra.²⁰⁷ A zászlóalj kiképzése azonban nem volt sikeresnek tekinthető, ugyanis a kibocsátó ünnepség előestéjén az állomány fellázadt. A korábban, a Transz-Szaharai Terrorizmusellenes Partnerség során kapott juttatásokat követelték az EU-tól is. Brüsszel és a misszió vezetése ennek fényében úgy döntött, ha a következő zászlóalj felkészítése is hasonló eseménnyel zárul, megszünteti a missziót. Az újabb lázadástól való félelem nem volt alaptalan, a második kiképzőzászlóalj az étkezési hozzájárulás megvonása miatt kezdett lázongani, de ezt a problémát még időben kezelte a koulikoroi tábor törzsfőnöke, így maradt a misszió. A második zászlóalj, az Elou kibocsátója szeptember 15-én volt. A zászlóalj a kibocsátót követően Gao-ban kapott feladatot. Szeptember 14-én megalakult a harmadik zászlóalj.²⁰⁸ A felállítást követően a koulikoroi táborban október 7-én volt a zászlóalj befogadó ünnepsége.²⁰⁹ A kiképzési feladatok végrehajtását a zászlóalj már szeptember 16-án megkezdte a tisztek alapkiképzésével, majd szeptember 30-tól a tiszti állomány külön szakfelkészítése is megindult.²¹⁰ A teljes zászlóalj október elején kezdte meg kiképzési feladatait. Az

²⁰⁶ Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens, mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

²⁰⁷ Opération Serval : Point de situation du jeudi 27 juin 18h00.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-27-juin-18h00>. Megtekintve: 2013. október 22.

²⁰⁸ EUTM Mali : fin de formation du GTIA malien Elou.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/eutm-mali-fin-de-formation-du-gtia-malien-elou>. Megtekintve: 2013. október 26.

²⁰⁹ 3rd battalion's opening ceremony. <http://www.eutmmali.eu/>. Megtekintve: 2013. október 26.

²¹⁰ Basic training course for the 3rd Malian battalion officers. <http://www.eutmmali.eu/>. Megtekintve: 2013. október 26.

egységek felállítása, felszerelése egyre nagyobb nehézségekbe ütközik a mali fél részéről.

A kiképzésen részt vett két zászlóalj harccsoport északra került, de éles harcérintkezésben még nem vett részt az október 23-i események dacára. A zászlóaljak képesek az önálló feladat végrehajtásra, de a velük való nemzetközi együttműködés nehézkes. Az EUTM Mali sikerességének megállapításához meg kell várnunk az első támadást, amely a mali zászlóaljak ellen irányul.

A kiképzésben való magyar részvétel egyelőre 2013. szeptember 16-án véget ért. Az egészségügyi személyzet márciusig tartózkodik Maliban. A mesterlövészek felkészítését október közepén az alapkiképzést szintén lekéső portugálok vették át. Még nem született döntés arról, hogy lesz-e második magyar kontingens a mali misszióban.²¹¹

Összegzés

A mali államnak történelme során többször kellett megküzdenie az északon élő tuareg népcsoport felkeléseivel, amelyeket 2012-ig sikeresen kezelt. Az ekkor kitört felkelés elleni gyors és hatékony fellépést azonban megnehezítette annak mérete és a különböző iszlamista csoportok megjelenése. Az ugyanebben az évben, márciusban bekövetkezett katonai hatalomátvétel pedig megmutatta a kormányerők megbízhatatlanságát és tovább növelte a felkelők előnyét. Az iszlamista csoportok megállíthatatlan térhódítása ráébresztette a mali kormányzatot tehetetlenségére. A puccs után a mali állam szétesését már csak egy külföldi beavatkozás akadályozhatta meg. Az intervencióról folyamatosak voltak a tárgyalások, de lassan hozták mozgásba a nagy nemzetközi szervezeteket, mint az ENSZ és eredményt csak a jelentős iszlamista térhódítás után hoztak. A missziók felállításáról hozott döntések azonban békefenntartásról, afrikai erők bevetéséről szóltak, nem egy határozott hadműveletről, elérni kívánt végállapottal.

A NATO hagyományosan nem volt érdekelt a térségben, ráadásul éppen az afganisztáni kivonulással volt elfoglalva. A többi nemzetközi szervezet, az ENSZ, az EU és az AU pedig nem tudott vagy nem akart gyorsan megállapodni a szerepvállalás

²¹¹ Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens, mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

körülményeiről. Egyik szervezet sem akart igazán beavatkozni, hiszen egy misszió hatalmas költségekkel – és áldozatokkal – járt volna. Ezt a folyamatot gyorsította fel Franciaország a 2013. januári katonai művelettel. Az Operation Serval megindulásával megkezdődött az AFISMA felállítása is. A misszió finanszírozásáért az AU felelt. Azonban hamar kiderült, hogy az afrikai országokat tömörítő szervezet még mindig nem képes egy ekkora misszió fenntartására. A tervezett éves költségvetésnek mindössze a felét tudta előteremteni az AU, valamint gondot okozott a csapatok felszerelése és kiképzése is. Emiatt április végén az ENSZ egy saját misszió, a MINUSMA létrehozásáról határozott, amelyet az afrikai katonákat tömörítő AFISMA bázisán kívánt felállítani. Az ENSZ misszióba történő integráció megszüntette a finanszírozási akadályokat. A MINUSMA 2013. július 1-jén kezdte meg működését. Az ENSZ nem vállalta támadó műveletek végrehajtását, azt a már Maliban állomásozó és a harcokban amúgy is részt vevő francia erőkre bízta. Ez nem csak a misszió alacsony létszámának, illetve a felszerelés, a kiképzettség, valamint képességbeli hiányosságainak tudható be (habár ez is jelentősen befolyásolta a MINUSMA sikerét), hanem az ENSZ profiljának is. A nemzetközi szervezet az eddigiekben csak békefenntartó missziókat indított.

2013 áprilisában kezdte meg működését Maliban az EU misszió is. Az EU, jóllehet sürgette az intervenciót, maga csak később lépett be a szerepvállalók közé az országban. Az Unió politikáján ez esetben látszik, hogy ott akar lenni a műveleti területen, de nem szándékozik sokat költeni és kockázatokat vállalni. Az EUTM Mali abszolút nem vesz részt az északi harcokban, kiképzést végez, mandátuma 15 hónapra szól. A viszonylag rövid mandátum, a félezres létszám miatt az EU szerepe az országban igen kicsi, a több szereplőhöz képest háttérbe szorul és rendkívül bizonytalan. A misszió mandátumának meghosszabbításáról folyamatban vannak a tárgyalások.

Az előzőekben felsoroltak alapján láthatjuk, hogy Maliban több nemzetközi szereplő is működik egyidejűleg. Köztük az együttműködés elengedhetetlen, hiszen munkájuk összefügg. Az Operation Serval katonái támadó műveleteket hajtanak végre Mali északi területein a mali haderővel együttműködve. Őket segítik a MINUSMA erői, akik a már birtokba vett városokban hajtanak végre feladatokat. Az EUTM Mali a francia kérések alapján végzi kiképző tevékenységét, így elengedhetetlen a három misszió közötti kommunikáció. Maliban ezt kiválóan megoldották, működik a rendszer. A példaértékű együttműködés oka lehet az a tény, hogy mindhárom misszió parancsnoka francia. Ezt a jövőbeni beavatkozások tervezése során figyelembe kell venni.

Maliban a magyar szerepvállalás a szövetségi kötelezettségvállalás teljesítésének tudható be. Összesen 10 fővel képviseltette magát az ország az EU kiképző missziójában. Úgy gondolom, hogy Magyarország nyitása Afrika felé az afganisztáni szerepvállalás végeztével vált fontossá, hogy teljesíteni tudjuk a magunk által támasztott követelményt, amelynek értelmében 1.000 főnek kell egyidejűleg nemzetközi műveletekben részt vennie. Afrika azonban nem csak ebből a szempontból fontos Magyarországnak és Európának.

A mali északi részén kitört felkelés kirobbanásakor tízezrek hagyták el otthonaikat. A menekültek száma mára körülbelül 500.000-re nőtt. Ezek az emberek vagy a környező országokban kaptak menedéket, vagy a kontinens elhagyása mellett döntöttek. A menekültek áradata Lampedusába érkezett, majd Olaszországot elhagyva Franciaország, mint célország felé igyekezett. Az észak-afrikai ország azonban más veszélyforrást is tartogat. Az iszlamista csoportok megjelenésével Európa egyre inkább tartott egy újabb iszlamista bástya kialakulásától, amely viszonylagos közelségben van a kontinenshez. Az EU számára így tehát fontossá vált a mali krízis megoldása. Elsősorban vissza kell szorítani, illetve meg kell fékezni az iszlamista térhódítást, hogy egy afganisztánihoz hasonló helyzet ne alakulhasson ki. Másodsorban a migráció visszaszorításának érdekében változtatni kell a helyi életkörülményeken, fejleszteni kell a valóban szegény területeket. A migránsok számának csökkentése céljából azonban körültekintően kell megválasztani a módszert. A beavatkozás kezdetekor Mali a világ 25 legszegényebb országa között volt. Helyzete nem változott, de a nemzetközi erők megjelenésével tőke került az országba és a katonai bázisok sok embert foglalkoztatnak, valamint újra érkeznek segélyszállítmányok is. Amennyiben nem lesz az országban nagyobb, tartósabb gazdasági beruházás vagy egyéb, a nemzetközi erőktől és segélyszállítmányoktól független megélhetési lehetőség, a missziókat a lakosság bármilyen eszközzel maradásra akarja majd kényszeríteni.

Függelék

1. Mali földrajzi elhelyezkedése²¹²:

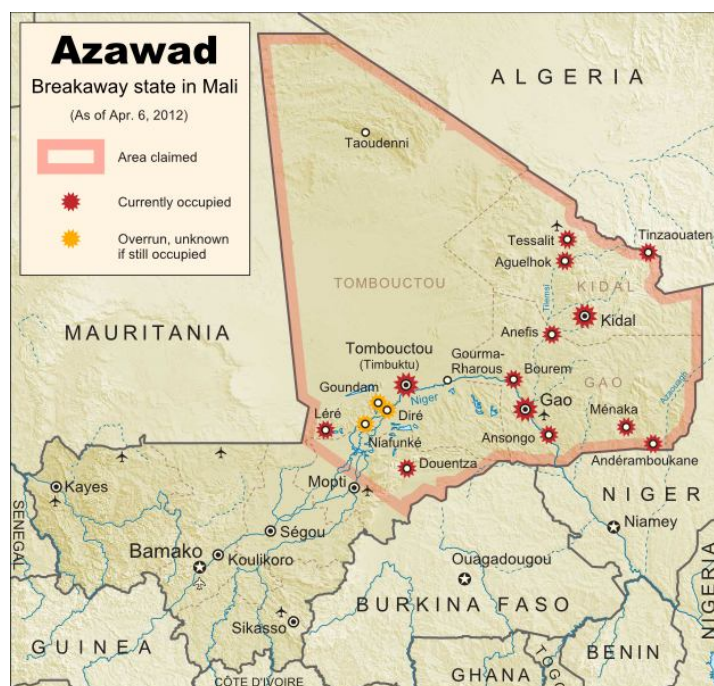
2. Tuareg népesség által lakott területek²¹³:

²¹² New Country: Azawad Declares Independence From Mali.
<http://www.polgeonow.com/search/label/mali>, Megtekintve: 2013. november 21.

²¹³ Mali crisis: Key players. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17582909>, Megtekintve: 2013. november 21.

3. A felkelők által ellenőrzött területek az Azawad kikiáltásakor²¹⁴:

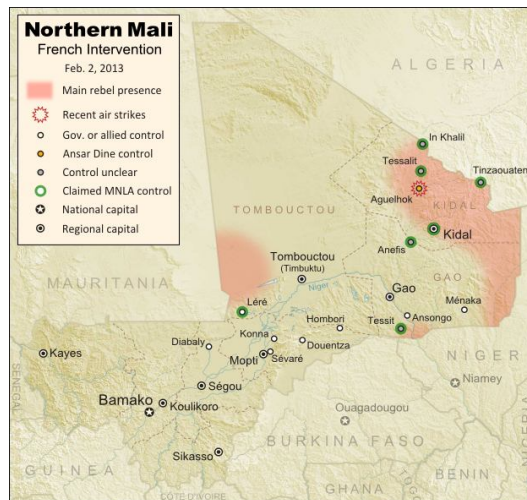
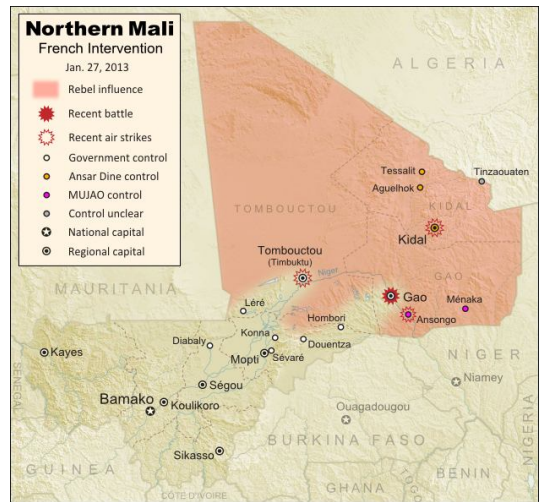
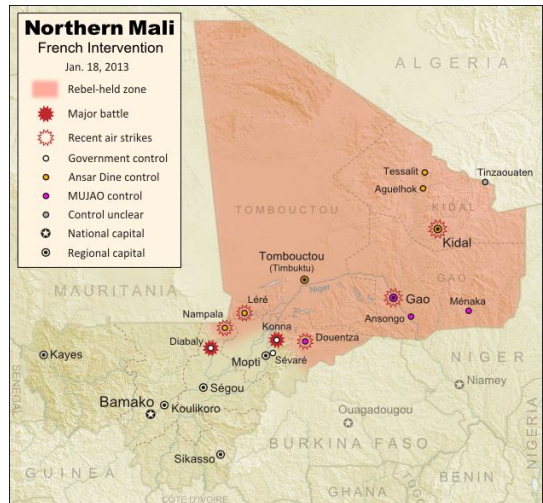
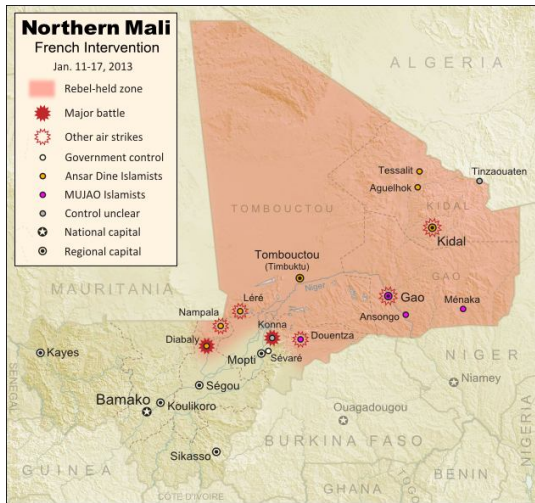
4. Az iszlamisták által elfoglalt területek 2012. szeptember 6-án²¹⁵:

²¹⁴ New Country: Azawad Declares Independence From Mali.
<http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

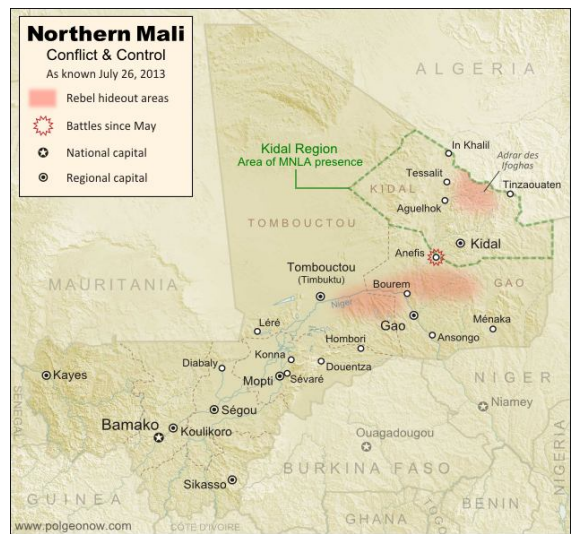
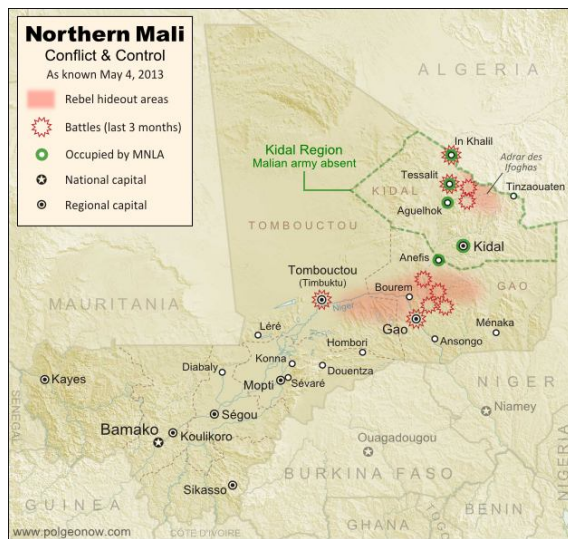
²¹⁵ Independent Azawad No More: Northern Mali in Islamist Hands.
<http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

5. A francia beavatkozás első szakasza²¹⁶:

²¹⁶ Political Geogaphy Now. <http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

6. A harcok harmadik szakasza²¹⁷:

²¹⁷ Political Geograpy Now. <http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

Felhasznált irodalom

Könyvek és folyóiratcikkek

- Besenyő János, Hetényi Soma: A francia Afrika-politika változása, in: Seregszemle, 2011/3-4. HU ISSN: 2060-3924
- Besenyő János: Háború Európa előterében- A Mali krízis, in: Seregszemle, 2013/1. HU ISSN: 2060-3924
- Dr. Murinkó Attila mk. alezredes: Altisztek nemzetközi katonai missziókban, in: Honvéd Altiszti Folyóirat, 2013/3. ISSN 1586-2917
- Hettyey András: A szükséges minimum? Németország szerepvállalása Maliban, in: MKI- elemzések, E-2013/5. ISSN 2063-9244

Internetes hivatkozások

- 3rd battalion's opening ceremony. <http://www.eutmmali.eu/>. Megtekintve: 2013. október 26.
- Adam Nossiter: Qaddafi's Weapons, Taken by Old Allies, Reinvigorate an Insurgent Army in Mali. http://www.nytimes.com/2012/02/06/world/africa/tuaregs-use-qaddafis-arms-for-rebellion-in-mali.html?pagewanted=all&_r=0. Megtekintve: 2013. augusztus 14.
- Adama Diarra: International bodies condemn arrests by Mali junta. <http://www.reuters.com/article/2012/04/18/us-mali-arrests-idUSBRE83H1HX20120418>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.
- AFISMA Head of Mission praises African Forces serving in Mali and elsewhere in the Continent. <http://www.peaceau.org/en/article/press-release-afisma-head-of-mission-praises-african-forces-serving-in-mali-and-elsewhere-in-the-continent#sthash.U0gYaxg8.dpuf>. Megtekintve: 2013. október 17.
- Agreement between the European Union and the Republic of Mali on the status in the Republic of Mali of the European Union military mission to contribute to the training of the Malian Armed Forces (EUTM Mali). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:106:0002:0006:EN:PDF>. Megtekintve: 2013. október 17.

Al Qaeda commander Abou Zeid killed in Mali: Algeria's Ennahar TV.
<http://www.reuters.com/article/2013/02/28/us-mali-rebels-qaeda-idUSBRE91R1AD20130228>. Megtekintve: 2013. október 21.

Alessandra Rizzo: Mali soldiers arrest allies of ex-leader Toure.
<http://www.reuters.com/article/2012/04/17/us-mali-idUSBRE83G0OC20120417>.
 Megtekintve: 2013. szeptember 21.

Alison Williams: Malians stock up before anti-junta sanctions bite.
<http://www.reuters.com/article/2012/04/03/us-mali-idUSBRE8320KD20120403>.
 Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Andrew Roche: Malian army approaches rebel-held northern town of Kidal.
<http://uk.reuters.com/article/2013/05/12/uk-mali-rebels-idUKBRE94B0BS20130512>. Megtekintve: 2013. október 12.

AP: Mali junta openly take control. <http://www.news24.com/Africa/News/Mali-junta-openly-take-control-20121211>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

April 2013 Monthly Forecast, AFRICA Mali.
http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2013-04/mali_6.php?print=true. Megtekintve: 2013. október 16.

Aufa Hirsch: Northern Mali still unstable despite French intervention.
<http://www.theguardian.com/world/2013/apr/28/northern-mali-unstable?INTCMP=SRCH>. Megtekintve: 2013. augusztus 12.

Az Afrika Unió
http://biztpol.corvinusembassy.com/?module=corvinak&module_id=4&cid=114.
 Megtekintve: 2013. szeptember 23.

Basic training course for the 3rd Malian battalion officers. <http://www.eutmmali.eu/>.
 Megtekintve: 2013. október 26.

Bate Felix, Pascal Fletcher: Timbuktu: from city of myth to rebel stronghold.
<http://www.reuters.com/article/2012/04/04/uk-mali-timbuktu-myth-idUSLNE83301X20120404>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

BBC: Belmokhtar's militants 'merge' with Mali's Mujao.
<http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-23796920>. Metekintve: 2013. szeptember 25.

Besenyő János, Miletics Péter: Országismertető Mali.
http://www.kalasnyikov.hu/dokumentumok/orszagismerteto_mali.pdf. Megtekintve: 2013. október 15.

Besenyő János: „Arab Tavasz”-politikai rendszerváltás az észak-afrikai arab államokban. <http://www.kul-vilag.hu/2011/04/besenyoy.pdf>. Megtekintve: 2013. augusztus 12.

Chad foreign minister warns against early Mali exit. <http://www.reuters.com/article/2013/03/21/us-mali-crisis-chad-idUSBRE92K0S420130321>. Megtekintve: 2013. október 18.

Chris Stephen, Aufa Hirsch: Libya faces growing Islamist threat. <http://www.theguardian.com/world/2013/apr/28/libya-mali-islamist-violence-tripoli?INTCMP=SRCH>. Megtekintve: 2013. augusztus 12.

Colum Lynch: U.N. authorizes controversial 12,000 man Mali peacekeeping mission. http://turtlebay.foreignpolicy.com/posts/2013/04/25/un_authorizes_mali_peacekeeping_mission?wp_login_redirect=0. Megtekintve: 2013. október 15.

Emmanuel Haddad: Mali: Chadian Soldiers Join Battle for Northern Mali. <http://allafrica.com/stories/201301230206.html>. Megtekintve: 2013. október 15.

EU Training Mission in Mali. http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eutm-mali/pdf/01092013_factsheet_eutm-mali_en.pdf. Megtekintve: 2013. október 17.

EUTM Mali : fin de formation du GTIA malien Elou. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/eutm-mali-fin-de-formation-du-gtia-malien-elou>. Megtekintve: 2013. október 26.

French troops to begin Mali pullout in March-foreign minister. <http://www.reuters.com/article/2013/02/05/us-mali-rebels-troops-idUSBRE9141AB20130205>. Megtekintve: 2013. október 18.

Ghana sends troops to Mali. http://www.gaf.mil.gh/index.php?option=com_content&view=article&id=478:ghana-sends-troops-to-mali&catid=13:news&Itemid=34. Megtekintve: 2013. október 17.

Jemal Oumar: Touareg Rebels, Mali Meet in Ouagadougou. http://allafrica.com/stories/201212060464.html?aa_source=mf-hdlns. Megtekintve: 2012. december 06.

John Irish: Mali asks U.N. for "immediate" action on force to recapture north. <http://www.reuters.com/article/2012/09/24/us-un-assembly-mali-idUSBRE88N14B20120924>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

John Irish: U.N. members divided over response to Mali crisis.

<http://www.reuters.com/article/2012/09/27/us-un-assembly-mali-idUSBRE88Q02H20120927>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

Keita wins Mali presidential vote after rival admits defeat.

<http://www.reuters.com/article/2013/08/13/us-mali-election-idUSBRE97B0SG20130813>. Megtekintve: 2013. augusztus 13.

Laurent Prieur: Mali ready to talk to rebels, not "foreigners".

<http://www.reuters.com/article/2012/04/15/us-mali-dialogue-idUSBRE83E0DO20120415>. Megtekintve: 2013. szeptember 17.

Louis Charbonneau: UN ready to consider ECOWAS request to back Mali force.

<http://www.reuters.com/article/2012/06/18/africa-mali-un-idUSL1E8HI84X20120618>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

Louise Ireland: Mali rebels' accord stumbles over sharia.

<http://www.reuters.com/article/2012/05/29/us-mali-crisis-rebels-idUSBRE84S0RR20120529>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

Louise Ireland: UPDATE 1-Mali Tuareg leaders call off Islamist pact.

<http://www.reuters.com/article/2012/06/01/mali-rebels-idUSL5E8H1CXZ20120601>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

Mali : décès d'un soldat français.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-deces-d-un-soldat-francais>. Megtekintve: 2013. október 21.

Mali : décès d'un soldat français.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-deces-d-un-soldat-francais3>. Megtekintve: 2013. október 21.

Mali : désengagement de 6 hélicoptères.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-desengagement-de-6-helicopteres>. Megtekintve: 2013. október 21.

Mali : lancement de l'opération Serval.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-lancement-de-l-operation-serval>. Megtekintve: 2013. október 12.

Mali : opération Serval, poursuite du déploiement des forces.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-serval-poursuite-du-deploiement-des-forces>. Megtekintve: 2013. október 12.

Mali : opération Serval, poursuite du déploiement des forces.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-serval-poursuite-du-deploiement-des-forces>. Megtekintve: 2013. október 14.

Mali : opération Sirius. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-operation-sirius>. Megtekintve: 2013. október 22.

Mali : Point de situation sur les opérations du jeudi 30 mai 18h00.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-sur-les-operations-du-jeudi-30-mai-18h002>. Megtekintve: 2013. október 22.

Mali at a glance. <http://www.maliembassy.us/index.php/about-mali/mali-at-a-glance>.
 Megtekintve: 2013. július 16.

Mali climate. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/360071/Mali#toc54973>.
 Megtekintve: 2013. július 16.

Mali drainage and soil. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/360071/Mali#toc279091>. Megtekintve: 2013. július 16.

Mali Islamist group Ansar Dine on US terror list. <http://www.dw.de/mali-islamist-group-ansar-dine-on-us-terror-list/a-16692076>. Megtekintve: 2013. július 20.

Mali junta sees civilian government "in days".
<http://www.reuters.com/article/2012/04/08/us-mali-idUSBRE8350MO20120408>.
 Megtekintve: 2013. október 23.

Mali neighbours send troops to help French intervention.
<http://www.theguardian.com/world/2013/jan/13/mali-neighbours-troops-french-intervention>. Megtekintve: 2013. október 17.

Mali profile. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13881371>. Megtekintve: 2013. július 16.

Mali state of emergency lifted ahead of election.
<http://www.reuters.com/article/2013/07/06/us-mali-security-idUSBRE96504Z20130706>. Megtekintve: 2013. október 18.

Mali Tuaregs seize two fleeing Islamist leaders.
<http://www.reuters.com/article/2013/02/05/us-mali-rebels-idUSBRE91205Z20130205>. Megtekintve: 2013. október 18.

Mali: French Troops Arrive in Kidal Without Malians.
http://allafrica.com/stories/201301301354.html?aa_source=mf-hdlns. Megtekintve: 2013. október 12.

Mali: point de situation du 23 mai.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-du-23-mai>. Megtekintve: 2013. október 22.

Mali: Point de situation sur l'opération Serval.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-sur-l-operation-serval>. Megtekintve: 2013. október 22.

Mali: UN Reports Serious Escalation of Retaliatory Violence by Govt Troops.

http://allafrica.com/stories/201303121423.html?aa_source=acrdn-f0. Megtekintve: 2013. október 12.

Malians march for "liberation" of rebel-held north.

<http://www.reuters.com/article/2012/04/10/mali-idUSL6E8FA48W20120410>. Megtekintve: 2013. október 23.

Marsai Viktor: A külföldi szerepvállalás első négy hónapja Maliban. [http://hhk.uni-](http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_7.pdf)

[nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_7.pdf](http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_7.pdf). Megtekintve: 2013. május 29.

Marsai Viktor: Külföldi katonai beavatkozás Maliban-Az Operation Serval és háttere.

http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2013/SVKK_Elemzesek_2013_1.pdf. Megtekintve: 2013. május 21.

Martin Vogl, Michelle Faul: Mali Coup: Amadou Sanogo, Coup Leader, Says He Is

Firmly In Control. http://www.huffingtonpost.com/2012/03/24/mali-coup-amadou-sanogo_n_1376983.html. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

MDF: Kokain, karavánok, tuaregek.

http://index.hukulfold/2012/03/24/kokain_karavánok_tuaregek/. Megtekintve: 2012. 03. 24.

Mehari Taddele Maru: AFISMA: Military ahead of Politics.

<http://studies.aljazeera.net/en/reports/2013/02/20132148940690455.htm>. Megtekintve: 2013. október 16.

Michael Lambert, Jason Warner: Who is Ansar Dine?

<http://globalpublicsquare.blogs.cnn.com/2012/08/14/who-are-ansar-dine/>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Michelle Nichols, Jackie Frank: UN appeals for more troops helicopters for Mali

mission. <http://www.reuters.com/article/2013/10/16/us-mali-crisis-un-idUSBRE99F14520131016>. Megtekintve: 2013. október 17.

MINUSMA Facts and Figures.

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/facts.shtml>. Megtekintve: 2013. október 15.

MINUSMA United Nations Stabilization Mission in Mali.

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/background.shtml>.
Megtekintve: 2013. október 15.

Mossa Ag Attaher: They are not mercenaries.

<http://www.mnlamov.net/english.html?start=4> Megtekintve: 2013. szeptember 10.

MTI: Megkezdik szolgálatukat a magyar katonák Maliban.

<http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/vedelempolitikaert-es-tervezesert-felelos-helyettes-allamtitkarsag/hirek/megkezdik-szolgalatukat-a-magyar-katonak-maliban>. Megtekintve: 2013. szeptember 18.

NCTC: Counterterrorism 2013 Calendar, Al-Qa‘ida in the Lands of the Islamic

Maghreb (AQIM). <http://www.nctc.gov/site/groups/aqim.html>. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

NCTC: Counterterrorism 2013 Calendar, Boko Haram.

http://www.nctc.gov/site/groups/boko_haram.html. Megtekintve: 2013. szeptember 25.

Niger would welcome armed U.S. drones: foreign minister.

<http://www.reuters.com/article/2013/09/18/us-niger-drones-idUSBRE98H0PW20130918>. Megtekintve: 2013. október 18.

Nigeria Set for Mali Troop Deployment. <http://www.voanews.com/content/nigeria-set-for-mali-troop-deployment/1584191.html>. Megtekintve: 2013. október 17.

Nuclear Power in France. <http://www.world-nuclear.org/info/Country->

[Profiles/Countries-A-F/France/#.UlbpclMoJXM](http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/France/#.UlbpclMoJXM). Megtekintve: 2013. október 10.

Opération Serval : 48H pour reprendre le contrôle de la boucle du Niger.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-48h-pour-reprendre-le-controle-de-la-boucle-du-niger>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : bilan des opérations du 30 janvier.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-bilan-des-operations-du-30-janvier>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : Engagement d'un escadron blindé AMX 10RC de Niamey à Gao.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-engagement-d-un-escadron-blinde-amx-10rc-de-niamey-a-gao>. Megtekintve: 2013. október 20.

Opération Serval : les forces françaises et tchadiennes s'emparent de Tessalit.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-les-forces-francaises-et-tchadiennes-s-emparent-de-tessalit>. Megtekintve: 2013. október 20.

Opération Serval : Opération Doro 3.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-operation-doro-3>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : opération Obiou dans l'Est de Gao.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-operation-obiou-dans-l-est-de-gao>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : point de situation du 14 février 18h au 18 février 18h.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-14-fevrier-18h-au-18-fevrier-18h>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : point de situation du 15 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-15-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 16 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-16-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 17 janvier (du 16.01 18h au 17.01 18h).
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-17-janvier-du-16.01-18h-au-17.01-18h>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 20 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-20-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 21 février 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-21-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : point de situation du 21 janvier 2013. Opération Serval : point de situation du 21 janvier 2013. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 24 janvier 18h au 26 janvier 12h.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-24-janvier-18h-au-26-janvier-12h>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval : point de situation du 4 février 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-4-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 20.

Opération Serval : point de situation du jeudi 13 juin à 18 heures.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-13-juin-a-18-heures>. Megtekintve: 2013. október 22.

Opération Serval : point de situation du jeudi 15 août 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-15-aout-2013>. Megtekintve: 2013. október 22.

Opération Serval : point de situation du jeudi 22 août 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-22-aout-2013>. Megtekintve: 2013. október 23.

Opération Serval : Point de situation du jeudi 27 juin 18h00.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-27-juin-18h00>. Megtekintve: 2013. október 22.

Opération Serval : Point de situation du jeudi 27 juin 18h00.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-27-juin-18h00>. Megtekintve: 2013. október 22.

Opération Serval : point de situation du jeudi 28 février.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-28-fevrier>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : point de situation du jeudi 4 avril 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-jeudi-4-avril-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : Point de situation du lundi 25 mars.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-lundi-25-mars>. 2013. október 21.

Opération Serval : point de situation sur les opérations du jeudi 18 avril 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-sur-les-operations-du-jeudi-18-avril-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval : redéploiement et désengagement du GTIA 3.

<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-redeploiement-et-desengagement-du-gtia-3>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval: montée en puissance du dispositif et poursuite des opérations.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-montee-en-puissance-du-dispositif-et-poursuite-des-operations>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval: point de situation du 11 juillet 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-11-juillet-2013>. Megtekintve: 2013. október 22.

Opération Serval: point de situation du 14 février 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-14-fevrier-2013>. Megtekintve: 2013. október 21.

Opération Serval: point de situation du 28 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-28-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

Opération Serval: Point de situation du 29 janvier 2013.
<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-29-janvier-2013>. Megtekintve: 2013. október 14.

Oumar Diarra: Insecurity and instability in the Sahel region: The Case of Mali. 2012.
<http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA561296>. Megtekintve: 2013. július 17.

Paul Melly: France: How was it dragged into the Malian conflict?
<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-21009958>. Megtekintve: 2013. október 12.

Ruben Koops: Libya: Tuaregs Lend Gaddafi a Hand.
<http://allafrica.com/stories/201109071329.html>. Megtekintve: 2013. augusztus 21.

Saeed Shabazz: Is the French Invasion of Mali tied to a Colonial War for Uranium?
<http://www.globalresearch.ca/is-the-french-invasion-of-mali-tied-to-a-colonial-war-for-uranium/5321133>. Megtekintve: 2013. szeptember 29.

Sarra Grira: Tuareg minority flees Libya, fearing attacks by anti-Gaddafi fighters.
<http://observers.france24.com/content/20110902-tuareg-minority-flee-libya-fearing-attacks-anti-gaddafi-fighters-algeria-mercenaries>. Megtekintve: 2013. augusztus 20.

Sebastian Moffett: EU leaders call Mali crisis a threat to Europe.
<http://www.reuters.com/article/2012/10/19/us-mali-crisis-eu-idUSBRE89I0N320121019>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

Serge Daniel: Mali's Amadou Sanogo heading junta.
<http://www.news24.com/Africa/News/Malis-Amadou-Sanogo-heading-junta-20120325>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Serval : opération Dragon. <http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/serval-operation-dragon>. Megtekintve: 2013. október 22.

Serval: situation update, Thursday, 26 September 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/english/content/view/full/218282>. Megtekintve: 2013. október 23.

Signe F. Bondersholt, Kia C. K. Gyldenholm: Conflict in North Mali -Tuareg Livelihood.

<http://dSPACE.ruc.dk/bitstream/1800/8067/3/zConflict%20in%20North%20Mali%20-%20Tuareg%20Livelihood.pdf>. Megtekintve: 2013. július 18.

South China Morning Post: China offers 500 troops to UN Mali force.

<http://www.scmp.com/news/china/article/1244305/china-offers-500-troops-un-mali-force>. Megtekintve: 2013. szeptember 29.

Steve Metcalf: Iyad Ag Ghaly - Mali's Islamist leader.

<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-18814291>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Suicide attack kills two Chadian UN troops, child in Mali.

<http://www.reuters.com/article/2013/10/23/us-mali-un-attack-idUSBRE99M17720131023>. Megtekintve: 2013. október 23.

The CNN Wire Staff: A timeline of the conflict in Libya.

<http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/08/18/libya.timeline/index.html>. Megtekintve: 2013. augusztus 23.

Thirteen Chadian soldiers, 65 rebels killed in Mali.

<http://www.reuters.com/article/2013/02/23/us-mali-rebels-chad-idUSBRE91M00420130223>. Megtekintve: 2013. október 21.

Tiemoko Diallo, David Lewis: Mali rebels push south to open third front-sources.

<http://www.reuters.com/article/2012/01/26/mali-fighting-town-idUSL5E8CQ40020120126>. Megtekintve: 2013. szeptember 11.

Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers loot in Mali after coup, AU says president safe.

<http://www.reuters.com/article/2012/03/23/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120323>. Megtekintve: 2013. szeptember 12.

Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers say they have seized power in Mali.

<http://www.reuters.com/article/2012/03/22/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120322>. Megtekintve: 2013. szeptember 12.

Tiemoko Diallo, David Lewis: Soldiers say they have seized power in Mali.
<http://www.reuters.com/article/2012/03/22/us-mali-army-idUSBRE82L09C20120322>. Megtekintve: 2013. szeptember 24.

Tiemoko Diallo, David Lewis: UPDATE 4-Interim Mali leader promises vote, anti-rebel fight. <http://www.reuters.com/article/2012/04/12/mali-idUSL6E8FC26Z20120412>. Megtekintve: 2013. szeptember 16.

Tiemoko Diallo: Burkina Faso calls upon Mali to open talks with northern rebels.
<http://www.reuters.com/article/2012/11/24/us-mali-burkina-crisis-idUSBRE8AN0AT20121124>. Megtekintve: 2013. szeptember 23.

Tiemoko Diallo: Mali coup leader removed as head of military reform.
<http://www.reuters.com/article/2013/08/29/us-mali-army-sanogo-idUSBRE97S0LK20130829>. Megtekintve: 2013. augusztus 30.

U.N. says Mali still precarious, future peacekeepers need equipment.
<http://www.reuters.com/article/2013/06/09/us-mali-un-idUSBRE95801V20130609>.
 Megtekintve: 2013. október 18.

U.S. calls on Mali coup leader to step aside.
<http://www.reuters.com/article/2012/05/12/us-mali-usa-idUSBRE84B02P20120512>.
 Megtekintve: 2013. október 23.

Újra bevetették a francia katonákat Maliban.
http://hvg.hu/vilag/20131024_ujra_bevetettek_a_francia_katonakat_mali.
 Megtekintve: 2013. október 24.

UN takes over Mali peacekeeping mission, doubts over vote.
<http://www.reuters.com/article/2013/07/01/us-mali-un-idUSBRE9600WC20130701>.
 Megtekintve: 2013. július 01.

UPDATE 2-Mali names interim PM after wave of arrests.
<http://www.reuters.com/article/2012/04/17/mali-idUSL6E8FH9FQ20120417>.
 Megtekintve: 2013. október 23.

Térképek

Independent Azawad No More: Northern Mali in Islamist Hands.
<http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

Mali crisis: Key players. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17582909>.
 Megtekintve: 2013. november 21.

New Country: Azawad Declares Independence From Mali.

<http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

Political Geograph Now. <http://www.polgeonow.com/search/label/mali>. Megtekintve: 2013. november 21.

Előadások, interjúk

Interjú Zámboi Richárd főhadnaggyal, az EUTM Mali magyar kontingens,

mesterlövész kiképző részleg részlegvezetőjével. Debrecen, 2013. 10. 25.

Nyulász Viktória: A mali válság kezelésének nemzetközi dimenziója. XIV. Euroatlanti

Nyári Egyetem, előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.

Szijj Dóra: A mali válság belpolitikai dimenziója. XIV. Euroatlanti Nyári Egyetem,

előadás, Szolnok, 2013. 07. 31.